

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 22.5.2002
KOM(2002) 243 lopullinen

KOMISSION KERTOMUS

**LÄHENTYMSKEHITYKSEN ARVIOINTI 2002
RUOTSI**

(laadittu perustamissopimuksen 122 artiklan 2 kohdan mukaisesti)

KOMISSION KERTOMUS

LÄHENTYMISSKEHITYKSEN ARVIOINTI 2002 RUOTSI

SISÄLLYSLUETTELO

Taulukot	4
Kuviot	5
1. JOHDANTO JA TÄRKEIMMÄT TULOKSET	6
1.1. Johdanto	6
1.2. Tärkeimmät tulokset	10
2. ARVIO KESTÄVÄSTÄ LÄHENTYMISESTÄ RUOTSISSA	12
2.1. Kansallisen lainsäädännön yhteensopivuus perustamissopimuksen ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön kanssa	12
2.1.1. Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetty tilanne.....	12
2.1.2. Yhteensopivuuden arviointi vuonna 2002	13
2.2. Hintavakaus.....	13
2.2.1. Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetty tilanne.....	13
2.2.2. Arvio lähentymiskehityksestä vuonna 2002	13
2.3. Julkisen talouden rahoitusasema	17
2.3.1. Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetty tilanne.....	17
2.3.2. Julkista taloutta koskeva arvio vuonna 2002	17
2.4. Valuuttakurssin vakaus	21
2.4.1. Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetty tilanne.....	21
2.4.2. Arvio lähentymiskehityksestä vuonna 2002	21
2.5. Pitkät korot.....	22
2.5.1. Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetty tilanne.....	22
2.5.2. Arvio lähentymiskehityksestä vuonna 2002	22
2.6. Muut tekijät	23
2.6.1. Markkinoiden yhdentyminen	23
2.6.2. Vaihtotase.....	27
2.6.3. Yksikkötyökustannukset ja muut hintaindeksit	28

LIITE A: KANSALLISEN LAINSÄÄDÄNNÖN YHTEENSOPIVUUS.....	29
LIITE B: INFLAATIOKRITEERI.....	31
B.1. Inflaation viitearvo	31
B.2. YKHI:n viimeaikainen metodologinen kehitys	34
B.3. Muita hinta- ja kustannusindikaattoreita koskevia taulukoita.....	35
LIITE C: JULKISTA TALOUTTA KOSKEVAT TIEDOT	38
C.1. Kansantalouden tilinpitojärjestelmän (EKT95) kehitys.....	38
C.2. Julkista taloutta koskevia lisätaulukoita.....	40
LIITE D: VALUUTTAKURSSIKRITEERI.....	43
D.1. Perustamissopimuksen määräykset ja ERM II.....	43
D.2. Valuuttakurssikriteerin soveltaminen.....	43
D.3. Valuuttakurssikriteerin täyttäminen nykyisessä tarkastelussa	44
LIITE E: PITKIÄ KORKOJA KOSKEVA KRITEERI	45

TAULUKOT

- 1 Ruotsi: keskimääräinen inflaatio (YKHI) ja viitearvo
 - 2 Ruotsi: muita inflaatio- ja kustannusindikaattoreita
 - 3 Ruotsi: julkisen talouden yli-/alijäämä, velka ja investointimenot
 - 4 Ruotsi: julkisen talouden vakautuminen 1997–2001
 - 5 Ruotsi: BKT:n kasvua, julkisen talouden ali-/ylijäämää ja velkaa koskevat ennusteet tarkistetussa lähentymisohjelmassa
 - 6 Ruotsi: pitkien korkojen kehitys
 - 7 Ruotsi: hyödykemarkkinat
-
- B.1 Inflaation lähentyminen - YKHI
 - B.2 Keskimääräisen YKHI-inflaation kehitys jäsenvaltioissa ja viitearvo
 - B.3 Inflaation viitearvon kehitys ja kolme hintakehitykseltä vakainta maata
 - B.4 Yksityisten loppukulutusmenojen hintadeflaattori EU:n jäsenvaltioissa
 - B.5 Työvoimakustannukset EU:n jäsenvaltioissa
 - B.6 Tuontihinnat EU:n jäsenvaltioissa
 - C.1 Julkisen talouden yli-/alijäämä EU:n jäsenvaltioissa
 - C.2 Julkinen velka EU:n jäsenvaltioissa
 - C.3 EU:n jäsenvaltioiden julkisen talouden yli-/alijäämää koskevat ennusteet tarkistetuissa vakaus-/lähentymisohjelmissa
 - E.1 Pitkien korkojen kehitys EU:n jäsenvaltioissa

KUVIOT

- 1 Ruotsi: vuotuinen inflaatio (YKHI)
 - 2 Ruotsi: keskimääräinen inflaatio (YKHI) verrattuna viitearvoon (%)
 - 3 Ruotsi: inflaatio- ja palkkakehitys
 - 4 Ruotsi: julkisen talouden yli-/alijäämä ja velka
 - 5 SEK/EUR valuuttakurssi
 - 6 Pitkät korot - Ruotsi ja euroalue
 - 7 Ruotsi: keskimääräisten pitkien korkojen vertailu viitearvoon
- B.1 Keskimääräisen inflaation ja viitearvon kehitys EMUn alkamisen jälkeen

1. JOHDANTO JA TÄRKEIMMÄT TULOKSET

1.1. Johdanto

Siirtyminen talous- ja rahaliiton (EMU) kolmanteen vaiheeseen ja yhteisen rahan euron käyttöönotto 1. tammikuuta 1999 oli tärkeä edistysaskel Euroopan taloudellisessa yhdentymisessä. Sitä edelsi useiden vuosien onnistunut mutta monesti vaikea sopeuttamistyö jäsenvaltioissa EMUn toisen vaiheen aikana kestävän lähentymisen korkean tason saavuttamiseksi, mikä oli ehtona EMUun osallistumiselle ja välttämätöntä uuden rahan vakauden ja menestyksen kannalta. Neuvoston (valtion- tai hallitusten päämiehet) päätöksen¹, joka tehtiin 3. toukokuuta 1998 Brysselissä, niistä 11 jäsenvaltiosta, jotka olivat valmiit siirtymään yhteiseen rahaan heti alusta, oli laatinut Ecofin-neuvosto perustamissopimuksen 121 artiklan 4 kohdan mukaisesti komission suosituksesta. Päätös perustui kahteen lähentymiskehityksen arviointiin, jotka komissio² ja Euroopan rahapoliittinen instituutti (ERI)³ olivat laatineet. Näissä perustamissopimuksen 121 artiklan 1 kohdan mukaisesti laadituissa kertomuksissa tarkasteltiin hyvin yksityiskohtaisesti, täyttivätkö jäsenvaltiot lähentymiskriteerit ja lainsäädännölliset vaatimukset.⁴

Niitä jäsenvaltioita, jotka vuoden 1998 arvioinnin mukaan eivät täyttäneet yhteiseen rahaan siirtymisen edellytyksiä, kutsuttiin "jäsenvaltioiksi, joita koskee poikkeus". Tällaisia jäsenvaltioita oli kaksi, Kreikka ja Ruotsi. Perustamissopimuksen 122 artiklan 2 kohdassa määrätään niistä säännöksistä ja menettelyistä, joilla tarkastellaan uudelleen niiden jäsenvaltioiden tilannetta, joita koskee poikkeus (ks. kehikko: 122 artiklan 2 kohta). Komission ja Euroopan keskuspankin (EKP) on vähintään kerran kahdessa vuodessa tai poikkeusvaltion pyynnöstä laadittava uudet lähentymiskertomukset näistä jäsenvaltioista.

Kreikka pyysi 9. maaliskuuta 2000, että sen lähentymistilannetta tarkasteltaisiin uudelleen. Ecofin-neuvosto teki 19. kesäkuuta 2000 Santa Maria da Feirassa päätöksen⁵, jonka mukaan Kreikka täyttää yhteisen rahan käyttöönottamiseksi vaadittavat edellytykset. Päätöksessä otettiin huomioon valtion- tai hallitusten päämiesten kokoonpanossa kokoontuneessa neuvostossa käydyt keskustelut, ja se tehtiin perustamissopimuksen 122 artiklan 2 kohdan mukaisesti komission ehdotuksesta. Päätös perustui komission⁶ ja EKP:n⁷ laatimiin lähentymiskertomuksiin. Kreikka otti yhteisen rahan käyttöön 1. tammikuuta 2001.

Ruotsi ei komission⁸ vuonna 2000 tekemän arvion mukaan täyttänyt yhteisen rahan käyttöönottamiseksi vaadittavia edellytyksiä, joten sitä kutsuttiin edelleen "jäsenvaltioksi, jota koskee poikkeus". Kaksi vuotta on kulunut siitä, kun komissio ja

¹ EYVL L 139, 11.5.1998, s. 30–35.

² Talouksien lähentymisen arviointi ja talous- ja rahaliiton kolmanteen vaiheeseen siirtymistä koskeva suositus, KOM(1998) 1999 lopullinen, 25.3.1998.

³ Lähentymisraportti, Euroopan rahapoliittinen instituutti, maaliskuu 1998.

⁴ Tanskaa ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa ei arvioitu virallisesti, koska niille on myönnetty erivapaus jättäytyä kolmannen vaiheen ulkopuolelle.

⁵ EYVL L 167, 7.7.2000, s. 19–21.

⁶ Lähentymiskehityksen arviointi 2000, KOM(2000) 277 lopullinen, 3.5.2000.

⁷ Lähentymisraportti, Euroopan keskuspankki, toukokuu 2000.

⁸ Ks. alaviite 6.

EKP (3. toukokuuta 2000) laativat edelliset arvioinnit, joten nyt on aika tarkastella Ruotsin tilannetta uudelleen 122 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

KEHIKKO: 122 artiklan 2 kohta

Ainakin kerran kahdessa vuodessa tai sellaisen jäsenvaltion pyynnöstä, jota koskee poikkeus, komissio ja EKP antavat neuvostolle kertomuksen 121 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun menettelyn mukaisesti. Neuvosto, Euroopan parlamenttia kuultuaan ja keskusteltuaan asiasta kokoonpanossa, jonka muodostavat valtion- tai hallitusten päämiehet, päättää määräenemmistöllä komission ehdotuksesta, mitkä niistä jäsenvaltioista, joita koskee poikkeus, täyttävät vaadittavat edellytykset 121 artiklan 1 kohdassa vahvistettujen arviointiperusteiden perusteella ja kumoaa poikkeukset niiden jäsenvaltioiden osalta.

On myös kaksi muuta jäsenvaltiota, jotka eivät osallistu euroon. Tanska ja Yhdistynyt kuningaskunta neuvottelivat erivapausjärjestelyt, ennen kuin Maastrichtin sopimus hyväksyttiin (Tanskaa koskee pöytäkirja N:o 26 ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa pöytäkirja N:o 25). Neuvosto ei arvioi, täyttävätkö nämä maat vaadittavat edellytykset, ennen kuin ne ilmaisevat haluavansa osallistua kolmanteen vaiheeseen ja liittyä yhteiseen rahaan. Vaikka lähentymiskehityksen arvioinnissa vuodelta 1998 oli huomattavan paljon tietoa näiden kahden valtion lähentymiskehityksestä, komissio ei arvioinut, täyttävätkö ne kriteerit, eikä ovatko ne saavuttaneet kestäväen lähentymisen korkean tason. Lähentymiskehityksen arviointi vuodelta 2000 koski vain Kreikkaa ja Ruotsia eikä siinä käsitelty Tanskaa ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa. Tämä komission arviointi koskee vain Ruotsia eikä tässä käsitellä Tanskaa ja Yhdistynyttä kuningaskuntaa.

Komission ja EKP:n kertomuksia ohjaa, kuten ennenkin, 121 artiklan 1 kohta (ks. kehikko). Siinä edellytetään, että kertomuksissa tarkastellaan, onko jäsenvaltioiden lainsäädäntö sopusoinnussa perustamissopimuksen ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän (EKPJ) perussäännön kanssa. Niissä on myös tarkasteltava kestäväen lähentymisen korkean tason saavuttamista arvioimalla täytyvätkö hintavakautta, julkisen talouden rahoitusasemaa, valuuttakurssivakautta ja pitkiä korkoja koskevat neljä lähentymiskriteeriä, sekä arvioimalla tilannetta eräiden muiden tekijöiden perusteella.⁹

Näitä neljää lähentymiskriteeriä ja niitä ajanjaksoja, joiden ajan niitä on täytynyt noudattaa, käsitellään tarkemmin perustamissopimukseen liitetystä pöytäkirjassa (ks. kehikko: Pöytäkirja (N:o 21) lähentymisperusteista).

⁹

Raporteissa on otettava huomioon mm. ecun kehitys. Tammikuun 1. päivänä 1999 kaikki viittaukset ecuun korvattiin viittauksella euroon suhteessa yksi euro on yksi ecu. Koska ecun kehitykseen ei sisälly mitään maakohtaisia piirteitä, sitä ei enää tarkastella tässä arvioinnissa.

KEHIKKO: 121 artiklan 1 kohta

1. Komissio ja ERI antavat neuvostolle kertomuksia jäsenvaltioiden edistymisestä talous- ja rahaliiton toteuttamiseen liittyvien jäsenvaltioiden velvollisuuksien täyttämisessä. Näissä kertomuksissa tarkastellaan erityisesti, onko kunkin jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, sopusoinnussa tämän sopimuksen 108 ja 109 artiklan sekä EKPJ:n perussäännön kanssa. Kertomuksissa tarkastellaan myös sitä, onko kestävän lähentymisen korkea taso saavutettu, arvioimalla missä määrin kukin jäsenvaltio on täyttänyt seuraavat arviointiperusteet:

- hintatason korkeatasoisen vakauden toteutuminen; tämä on ilmeistä, jos rahanarvon alenemisaste on lähellä korkeintaan kolmen hintatason vakaudessa parhaiten suoriutuneen jäsenvaltion vastaavaa astetta;*
- kestävä julkistalouden tilanne; tämä on ilmeistä, jos julkisyhteisöjen rahoitusaseman osalta on tilanne, jossa ei ole 104 c artiklan 6 kohdassa tarkoitettua liiallista alijäämää;*
- Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssijärjestelmässä määrättyjen tavanomaisten vaihteluvälien noudattaminen ainakin kahden vuoden ajan siten, ettei valuutan ulkoista arvoa ole alennettu suhteessa toisen jäsenvaltion valuuttaan;*
- jäsenvaltion saavuttaman lähentymisen ja jäsenvaltion Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssijärjestelmään osallistumisen pysyvyys, sellaisena kuin se ilmenee pitkän aikavälin korkokantojen tasossa.*

Tässä kohdassa mainittuja neljää arviointiperustetta ja ajanjaksoja, joina niitä on noudatettava, täsmennetään tähän sopimukseen liitettyssä pöytäkirjassa. Komission ja ERI:n kertomuksissa otetaan huomioon myös ecun kehitys, markkinoiden yhdentymisen tulokset, vaihtotaseiden tasapainon tilanne ja kehitys sekä yksikkötyökustannusten ja muiden hintaosoittimien kehityksen tarkastelu.

Tämän arvioinnin valmisteluperiaatteisiin kuului, että niitä jäsenvaltioita, joita koskee poikkeus ja jotka eivät vielä osallistu euroalueeseen, arvioidaan aina kun mahdollista samalla tavalla kuin euroalueen ensimmäisen aallon osanottajia ja myöhempiä osanottajia. Tämä tasavertaisen kohtelun periaate tarkoittaa, että perustamissopimuksen määräyksiä lähentymiskriteereistä on, mikäli mahdollista, tulkittava ja sovellettava samalla tavalla kuin vuosina 1998 ja 2000. Joidenkin lähentymiskriteereiden arvioinnissa on kuitenkin otettava huomioon euron käyttöönotto. Tämä koskee erityisesti valuuttakurssikriteeriä, sillä euron tulo ecun tilalle ja alkuperäisen valuuttakurssimekanismin korvaaminen uudella ERM II:lla vuoden 1999 alussa merkitsee viitekehyksen muuttumista. Samaten uudella euroalueella harjoitettava yhteinen rahapolitiikka saattaa vaikuttaa inflaatiokehityksen arviointiin.

KEHIKKO: Pöytäkirja (N:o 21) Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 121 artiklassa tarkoitetuista lähentymisperusteista

KORKEAT SOPIMUSPUOLET,

JOTKA HALUAVAT vahvistaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 121 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja lähentymisperusteita koskevat yksityiskohtaiset säännöt, jotka ohjaavat yhteisöä sen tehdessä päätöksiä talous- ja rahaliiton kolmannessa vaiheessa,

OVAT SOPINEET seuraavista määräyksistä, jotka liitetään Euroopan yhteisön perustamissopimukseen.

1 artikla

Tämän sopimuksen 121 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä luettelamakohdassa tarkoitettulla hintatason vakauden arviointiperusteella tarkoitetaan, että jäsenvaltio on saavuttanut kestävän hintatason vakauden ja tarkasteluajankohtaa edeltävän vuoden aikana todetun keskimääräisen rahanarvon alenemisasteen, joka ylittää enintään 1,5 prosenttiyksiköllä enintään kolmen hintatason vakaudessa parhaiten suoriutuneen jäsenvaltion vastaavaan asteen. Rahanarvon aleneminen lasketaan kuluttajahintaindeksin avulla yhtäläisin perustein ottaen huomioon kansallisten määritelmien erot.

2 artikla

Tämän sopimuksen 121 artiklan 1 kohdan toisessa luettelamakohdassa tarkoitettu julkistalouden tilannetta koskeva arviointiperuste merkitsee, ettei jäsenvaltiota tarkasteluajankohtana koske tämän sopimuksen 104 artiklan 6 kohdassa tarkoitettu neuvoston päätös liiallisen alijäämän olemassaolosta kyseisessä jäsenvaltiossa.

3 artikla

Tämän sopimuksen 121 artiklan 1 kohdan kolmannessa luettelamakohdassa tarkoitettu Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssijärjestelmään osallistumista koskeva arviointiperuste merkitsee, että jäsenvaltio on noudattanut Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssijärjestelmässä määrättyjä tavanomaisia vaihteluvälejä ilman, että sillä on ollut merkittäviä paineita, ainakin kahtena viimeisenä tarkasteluajankohtaa edeltävänä vuotena. Erityisesti jäsenvaltio ei ole omasta aloitteestaan alentanut valuutan kahdenvälistä keskusarvoa suhteessa toisen jäsenvaltion valuuttaan samana aikana.

4 artikla

Tämän sopimuksen 121 artiklan 1 kohdan neljännessä luettelamakohdassa tarkoitettu korkokantojen lähentymisperuste tarkasteluajankohtaa edeltävänä vuotena merkitsee, että jäsenvaltion pitkän aikavälin korkokantojen keskimääräinen nimellistaso on enintään kaksi prosenttiyksikköä suurempi verrattuna enintään kolmen hintatason vakaudessa parhaiten suoriutuneen jäsenvaltion vastaavaan tasoon. Korkokantojen taso lasketaan jäsenvaltioiden pitkän aikavälin

obligaatioiden ja vastaavien arvopapereiden perusteella ottaen huomioon kansallisten määrittelyjen erot.

5 artikla

Komissio toimittaa tilastotiedot, joita käytetään tämän pöytäkirjan soveltamiseksi.

6 artikla

Neuvosto antaa yksimielisesti komission ehdotuksesta ja tapauksen mukaan Euroopan parlamenttia, ERI:a tai EKP:a sekä 114 artiklassa tarkoitettua komiteaa kuultuaan sellaiset aiheelliset säännökset tämän sopimuksen 121 artiklassa tarkoitettujen lähentymisperusteiden yksityiskohtien vahvistamiseksi, jotka korvaavat silloin myös tämän pöytäkirjan.

Seuraavaksi tehdään yhteenveto lähentymisen tärkeimmistä tuloksista Ruotsissa. Sen jälkeen arviointia jatketaan tarkastelemalla yksityiskohtaisesti kunkin lähentymiskriteerin ja muiden vaatimusten täyttymistä siinä järjestyksessä kuin ne on 121 artiklan 1 kohdassa esitetty. Tätä kertomusta täydentäviin liitteisiin sisältyy arvioinnin kannalta oleellista tietoa kriteerien soveltamisesta sekä muuta taustatietoa, joka ei koske nimenomaan Ruotsia.

1.2. Tärkeimmät tulokset

Lähentymiskehityksen arvioinnissaan vuodelta 2000 komissio katsoi, että Ruotsi täytti jo hintavakautta, julkista taloutta ja korkojen lähentymistä koskevat kolme lähentymiskriteeriä, mutta ei valuuttakurssikriteeriä. Vuoden 2000 lähentymisraportissa esitetyssä lainsäädännön yhteensopivuutta koskevassa arviossa päädyttiin toteamaan, ettei Ruotsin lainsäädäntö ole sopusoinnussa perustamissopimuksen ja EKPJ:n perussäännön kanssa.

Asiaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole Ruotsissa muutettu sen jälkeen, kun edellinen lähentymiskehityksen arviointi julkaistiin toukokuussa 2000. Kehitys vuosina 2001 ja 2002 on osoittanut, ettei Ruotsissa ole keskuspankin voittojen jakamista ja ylimääräisiä siirtoja valtiolle koskevaa yksityiskohtaista lainsäädäntöä, jolla turvattaisiin Ruotsin keskuspankille kaikkien EKPJ:hin liittyvien tehtävien suorittamiseen tarvittavat taloudelliset voimavarat. Vuoden 2000 lähentymisraportissa esitetyn arvion ja viimeaikaisen kehityksen perusteella Ruotsin lainsäädäntö ei ole sopusoinnussa perustamissopimuksen ja EKPJ:n perussäännön kanssa.

Ruotsin keskimääräinen inflaatiovauhti oli huhtikuuhun 2002 päättyvän 12 kuukauden jakson aikana 2,9 prosenttia eli 3,3 prosentin viitearvon alapuolella. Ruotsin 12 kuukauden keskimääräinen inflaatio on ollut viitearvon alapuolella koko joulukuussa 1996 alkaneen jakson ajan. Ruotsi täyttää edelleen hintavakautta koskevan kriteerin.

Ruotsin liiallisen alijäämän olemassaolosta 10. heinäkuuta 1995 tehty neuvoston päätös kumottiin vuonna 1998 (neuvoston päätös 1. toukokuuta 1998). Julkinen talous kääntyi 1,6 prosenttia alijäämäisestä vuonna 1997 1,9 prosenttia ylijäämäiseksi vuonna 1998 suhteessa BKT:hen ja se on ollut siitä lähtien joka vuosi ylijäämäinen. Vuonna 2001 julkinen talous oli 4,8 prosenttia ylijäämäinen suhteessa

BKT:hen. Julkisen talouden velka oli suurimmillaan vuonna 1994 ja se laski alle 60 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen vuonna 2000. Velka oli 55,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2001. Ruotsi täyttää edelleen julkista taloutta koskevan kriteerin.

Ruotsin kruunu ei ole osallistunut ERM II:een tarkastelujakson aikana, ja sen arvo on vaihdellut melko voimakkaasti suhteessa euroon ja Tanskan kruunuun. Näin ollen Ruotsi ei täytä valuuttakurssikriteeriä, kuten se ei täyttänyt silloinkaan, kun lähentymiskehitystä vuonna 2000 arvioitiin.

Keskimääräinen kymmenen vuoden viitelainan tuotto oli huhtikuuhun 2002 päättyvän 12 kuukauden jakson aikana 5,3 prosenttia eli 7,0 prosentin viitearvoa matalampi. Ruotsin pitkä korko on ollut viitearvoa matalampi koko ajan joulukuusta 1996. Ruotsi täyttää edelleen pitkien korkojen lähentymistä koskevan kriteerin.

Tämän arvioinnin perusteella komissio katsoo, että ei ole syytä muuttaa Ruotsin asemaa jäsenvaltiona, jota koskee poikkeus.

2. ARVIO KESTÄVÄSTÄ LÄHENTYMISESTÄ RUOTSISSA

2.1. Kansallisen lainsäädännön yhteensopivuus perustamissopimuksen ja Euroopan keskuspankkijärjestelmän perussäännön kanssa¹⁰

2.1.1. Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetty tilanne

Lähentymiskehityksen arvioinnissa vuodelta 2000 päädyttiin toteamaan, ettei Ruotsin lainsäädäntö ole sopusoinnussa EY:n perustamissopimuksen ja EKPJ:n perussäännön kanssa. Komissio pani erityisesti merkille yhteensopimattoman tekijän, joka koski keskuspankin täydellistä integroimista EKPJ:hin. Vaikka hallitusmuodossa ja keskuspankkilaissa, sellaisina kuin ne ovat muutettuina vuonna 1998, keskuspankille annetaan toimivalta rahapolitiikan alalla¹¹, niissä ei mainita EKPJ:n toimivaltaa tällä alalla. Myös keskuspankin oikeus asettaa vähimmäisvarantovaatimuksia määritellään EKPJ:n toimivaltaa mainitsematta.¹²

Lähentymiskehityksen arvioinnissa vuodelta 2000 eriteltiin muitakin puutteita.

Ensiksikin havaittiin puute keskuspankin tavoitteiden määrittelyssä. Keskuspankkilain¹³ mukaan tavoitteisiin sisältyy hintavakaus, mutta tavoitteissa ei mainita yhteisön yleisen talouspolitiikan tukemista, joka perustamissopimuksen 105 artiklan 1 kohdan ja EKPJ:n perussäännön 2 artiklan mukaan kuuluu EKPJ:n tehtäviin, sanotun kuitenkin rajoittamatta hintatason vakauden tavoitetta.¹⁴

Toiseksi kertomuksessa todettiin, että hallitusmuodossa ja keskuspankkilaissa säädetään keskuspankin yksinoikeudesta laskea liikkeeseen seteleitä¹⁵ ottamatta huomioon EKPJ:n toimivaltaa tällä alalla.¹⁶

Kolmanneksi puutteena pidettiin sitä, että keskuspankkilaissa viranomaisia kielletään antamasta ja keskuspankin päättäviä elimiä pyytämästä tai ottamasta vastaan ohjeita, mutta kiello koskee ainoastaan rahapolitiikan kysymyksiä¹⁷ eikä kata kaikkia EY:n perustamissopimuksen 108 artiklassa määrättyjä EKPJ:hin liittyviä tehtäviä koskevia ohjeita.¹⁸

¹⁰ Ks. liite A, jossa selostetaan lyhyesti yhteensopivuutta koskevia perustamissopimuksen vaatimuksia, erityisesti keskuspankin riippumattomuutta.

¹¹ Hallitusmuodon 9 luvun 12 § ja keskuspankkilain (Lagen om Sveriges riksbank) 1 luvun 2 §.

¹² Keskuspankkilain 6 luvun 6 §.

¹³ Keskuspankkilain 1 luvun 2 §.

¹⁴ Keskuspankkilain 1 luvun 2 §:ssä keskuspankin tavoitteet on määritelty seuraavasti: "Keskuspankin toiminnan tavoitteena on hintavakauden säilyttäminen. Lisäksi keskuspankki edistää turvallista ja tehokasta maksujärjestelmää."

¹⁵ Hallitusmuodon 9 luvun 13 § ja keskuspankkilain 5 luvun 1 §.

¹⁶ EY:n perustamissopimuksen 106 artiklan 1 kohta ja EKPJ:n perussäännön 16 artikla.

¹⁷ Keskuspankkilain 3 luvun 2 §.

¹⁸ Säännöksen soveltaminen kaikkiin EKPJ:hin liittyviin tehtäviin mainitaan ainoastaan lain perusteluissa.

Arvio, jonka mukaan Ruotsin lainsäädäntö ei ole sopusoinnussa EY:n perustamissopimuksen ja EKPJ:n perussäännön kanssa, pitää edelleen paikkansa edellä mainittujen määräysten osalta, sillä asiaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole Ruotsissa muutettu sen jälkeen, kun edellinen lähentymiskehityksen arviointi julkaistiin toukokuussa 2000.

Lisäksi on todettu vielä yksi puute. Ruotsin kehitys vuosina 2001 ja 2002 on osoittanut, ettei Ruotsissa ole keskuspankin voittojen jakamista ja ylimääräisiä siirtoja valtiolle koskevaa yksityiskohtaista lainsäädäntöä eikä varsinkaan sellaista lainsäädäntöä, jolla turvattaisiin Ruotsin keskuspankille kaikkien EKPJ:hin liittyvien tehtävien suorittamiseen tarvittavat taloudelliset voimavarat. Ruotsin keskuspankin pankkivaltuusto, joka ei osallistu EKPJ:hin liittyvien tehtävien suorittamiseen, antoi Ruotsin valtiopäiville esityksen, jonka mukaan keskuspankki tekisi 20 miljardin Ruotsin kruunun suuruisen ylimääräisen siirron valtiolle edellisvuoden voitonjakoon perustuvan osuuden lisäksi. Sellaisen lainsäädännön puuttuminen, jolla turvattaisiin Ruotsin keskuspankille kaikkien EKPJ:hin liittyvien tehtävien suorittamiseen tarvittavat taloudelliset voimavarat, ei ole sopusoinnussa taloudellista riippumattomuutta koskevan periaatteen kanssa.

Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetyn arvion ja viimeaikaisen kehityksen perusteella Ruotsin lainsäädäntö ei ole sopusoinnussa EY:n perustamissopimuksen ja EKPJ:n perussäännön kanssa.

2.2. Hintavakaus¹⁹

2.2.1. Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetty tilanne

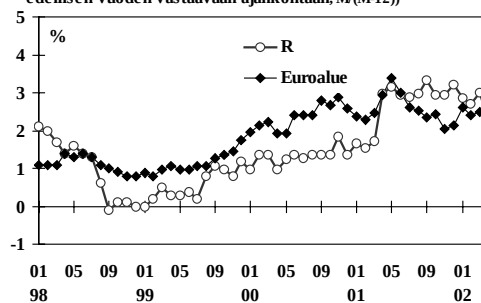
Ruotsi täytti hintavakautta koskevan kriteerin lähentymiskehityksen arvioinnissa vuodelta 2000. Keskimääräinen inflaatiovauhti oli Ruotsissa maaliskuuhun 2000 päättyneen 12 kuukauden jakson ajan selvästi viitearvon alapuolella. Ruotsin 12 kuukauden keskimääräinen inflaatio on ollut viitearvon alapuolella koko joulukuussa 1996 alkaneen seurantajakson ajan.

2.2.2. Arvio lähentymiskehityksestä vuonna 2002

– Viimeaikainen kehitys

Ruotsin inflaatiovauhti (YKHI:n muutos edellisvuoden vastaavan kuukauden indeksistä, ks. kuvio 1) pysyi noin 1,5 prosentissa vuoden 2000 alusta vuoden 2001 maaliskuuhun. Vuotuinen inflaatio kuitenkin

Kuvio 1 Ruotsi - vuosittainen inflaatio (YKHI)
(Kuukausi-indeksin prosentuaalinen muutos verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan, M/(M-12))

Lähde: Eurostat.

¹⁹

Ks. liite B, jossa selvitetään viitearvon laskentatapa, käsitellään muita inflaatiostandardeja ja kuvaillaan lyhyesti yhdenmukaistettuihin kuluttajahintaindekseihin tehtyjä parannuksia.

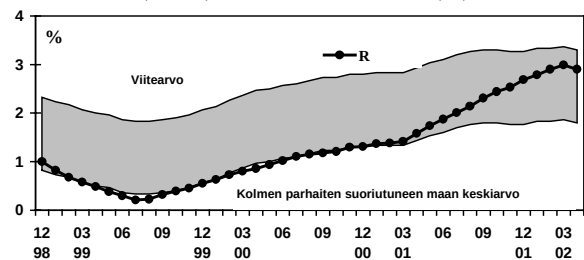
kiihtyi 3 prosenttiin huhtikuussa 2001 ja on sen jälkeen pysynyt suhteellisen korkeana. Vuotuinen inflaatio oli 2,2 prosenttia huhtikuussa 2002.

– *Inflaatiokehitys suhteessa viitearvoon*

Lähentymisen arvioinnissa käytettävä 12 kuukauden keskimääräinen inflaatiovauhti on Ruotsissa vaihdellut, mutta se on pysynyt edelleen viitearvoa hitaampana. Ruotsi kuului maaliskuusta 1999 syyskuuhun 2001 kolmen hintatason vakaudessa parhaiten suoriutuneen jäsenvaltion joukkoon. Vaikka inflaatio kiihtyi keväällä 2001 ja on sen jälkeen pysynyt suhteellisen nopeana, mikä on nostanut 12 kuukauden keskimääräistä inflaatiota, Ruotsi on edelleen viitearvon alapuolella (ks. kuvio 2).

Huhtikuussa 2002 kolme hintavakaudeltaan parasta jäsenvaltiota olivat Yhdistynyt kuningaskunta, Ranska ja Luxemburg, ja niiden 12 kuukauden keskimääräinen inflaatiovauhdin yksinkertainen aritmeettinen keskiarvo oli 1,8 prosenttia. Viitearvo oli 3,3 prosenttia. Ruotsin 12 kuukauden keskimääräinen inflaatiovauhti oli 2,9 prosenttia huhtikuussa 2002 eli viitearvon alapuolella (ks. taulukko 1 ja kuvio 2).

Kuvio 2 Ruotsi - 12 kuukauden keskimääräinen inflaatio (YKHI) viitearvoon verrattuna (%)

Huom: Harmaa alue edustaa sitä 1,5 prosenttiyksikön vaihtelualuetta, joka jää kolmen hintavakaudessa parhaiten suoriutuneen maan inflaation keskiarvon (alueen alaraja) ja viitearvon (alueen yläraja) välille.

Lähde: Eurostat, komissio.

– *Kehitys muiden inflaatiomittareiden valossa*

Ruotsin hintojen suhteellinen vakaus käy ilmi myös muilla inflaatiostandardeilla tarkasteltuna (ks. liitteen taulukko B.1). Jos viitearvo lasketaan kolmen euroalueella parhaiten suoriutuneen perusteella, saadaan huhtikuussa hieman korkeampi viitearvo, joka on 3,6 prosenttia.

Huhtikuussa 2002 Ruotsin vuotuinen inflaatio oli kuitenkin 2,2 prosenttia eli se ylitti EKP:n hintavakaudelle määrittelemän 2 prosentin ylärajan, kuten 12 kuukauden keskimääräinen inflaatio.

Taulukko 1

Ruotsi: 12 kuukauden keskimääräinen inflaatio (YKHI) ja viitearvo^{a)}
(muutos, %)

	1997	1998	1999	2000	2001	Huhtikuu 2002
Ruotsi	1,8	1,0	0,6	1,3	2,7	2,9
Euroalue	1,6	1,1	1,1	2,3	2,5	2,5
EU	1,7	1,3	1,2	2,1	2,3	2,3
Viitearvo ^{b)}	2,7	2,2	2,1	2,8	3,3	3,3

a) Viimeisen 12 kuukausi-indeksin aritmeettisen keskiarvon prosenttimuutos verrattuna edeltäneiden 12 kuukauden kuukausi-indeksin keskiarvoon.

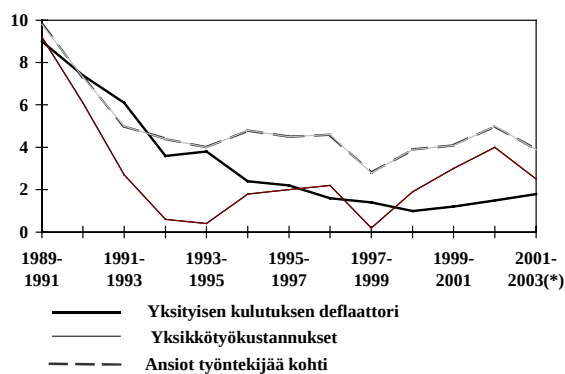
b) Kolmen hintavakaudeltaan parhaan jäsenvaltion inflaatiovauhtien painottamaton aritmeettinen keskiarvo, johon on lisätty 1,5 prosenttiyksikköä (sama menettely kuin vuoden 1998 lähentymisraportissa, ks. taulukko liitteessä B).

Lähde: Eurostat, komissio.

Ruotsissa onnistuttiin hidastamaan inflaatiota 1990-luvun alkupuolella, ja inflaatio pysyi hitaana vuosina 1995–2000. Tätä edesauttoi myös yksityisen kulutuksen deflaattorin suotuista kehitys. Yksikkötyökustannusten hidas nousu erityisesti vuoteen 1995 asti (ks. kuvio 3) edisti inflaation hidastumista. Sitten työvoimakustannukset²⁰ ovat nousseet maltillisesti ja tuottavuus on laskenut vuoden 2000 jälkeen, joten yksikkötyökustannukset ovat nousseet hieman (ks. myös taulukko 2). Taloudellinen taantuma vuonna 2001 yhdistettynä voimakkaana jatkuneeseen työllisyyden kasvuun ja työvoimakustannusten hienoiseen nousuun olivat syynä heikkoon tuottavuuden kasvuun ja korkeisiin yksikkötyökustannuksiin. Tuontihinnat nousivat hieman vuosina 2000 ja 2001 samalla, kun valuutta heikkeni. Nämä tekijät ovat viime aikoina jonkin verran lisänneet inflaatiopainetta.

Kuvio 3

Ruotsi - inflaatio ja palkkakehitys
(vuosittaisen prosenttimuutoksen 3 vuoden liukuva keskiarvo)

(*) Kevään 2002 talousennuste.

Lähde: Komissio.

Komissio odottaa inflaation olevan vuonna 2002 hitaampi kuin vuonna 2001 osittain siksi, että joidenkin inflaatiota vuonna 2001 nopeuttaneiden tilapäisten tekijöiden vaikutuksen pitäisi laantua.

Ruotsilla on vuodesta 1992 ollut määritelty inflaatiotavoite ja kelluva valuuttakurssijärjestelmä. Vuonna 1999 voimaan tullessa keskuspankin asemaa koskevassa uudessa lainsäädännössä korostettiin entistäkin enemmän hintavakauteen sitoutumista rahapolitiikan tavoitteena. Keskuspankin inflaatiotavoite on 2 prosenttia, josta sallitaan ± 1 prosenttiyksikön poikkeaminen. Lokakuussa 1999 keskuspankki täsmensi, että se perustaa rahapolitiikkansa arvioon $UND1X:n$ ²¹ perusteella mitatusta pohjainflaatiosta. Ruotsin tavoiteindikaattorina ei myöskään ole YKHI vaan KHI tai, kuten tällä hetkellä, $UND1X$.

Pohjaininflaatio ($UND1X$) on enimmäkseen pysynyt keskuspankin inflaatiotavoitetta koskevan vaihteluvälin rajoissa. Pohjaininflaatio kuitenkin kiihtyi huhtikuussa 2001 ja on sen jälkeen pysynyt suhteellisen korkeana. Huhtikuussa 2002 $UND1X$ oli 2,8 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna.

Ruotsin inflaatio on ollut viitearvoa hitaampi koko joulukuussa 1996 alkaneen seurantajakson ajan. Näin ollen Ruotsi täyttää edelleen hintavakautta koskevan kriteerin.

²⁰

Nimellisiä työvoimakustannuksia Ruotsissa vuosina 1999 ja 2000 kuvaavat luvut ovat vääristyneitä, koska EKT95:ssä työnantajan maksettavia työvoimaveroja käsitellään tuotantoveroina. Jos niitä käsiteltäisiin palkkaveroina, työvoimakustannukset olisivat nousseet 3,4 prosenttia vuonna 1999 ja 3,8 prosenttia vuonna 2000.

²¹

$UND1X$ on KHI, josta on poistettu korkomenot ja välillisten verojen ja tukien muutosten välitön vaikutus.

Taulukko 2						
Ruotsi: Muita inflaatio- ja kustannusindikaattoreita (vuosimuutos, %)						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
Yksityisen kulutuksen deflaattori						
Ruotsi	2,3	1,0	1,0	1,0	1,6	1,9
Euroalue	2,1	1,6	1,2	2,2	2,3	2,1
EU	2,2	1,7	1,3	1,9	2,1	2,1
Työvoimakustannukset: Nimelliset työvoimakustannukset työntekijää kohti						
Ruotsi	3,8	3,3	1,3	7,3	3,8	3,9
Euroalue	2,3	1,5	2,3	2,5	2,7	2,9
EU	2,7	2,2	2,8	3,0	3,2	3,3
Työn tuottavuus						
Ruotsi	3,2	2,3	2,3	1,5	-0,6	2,1
Euroalue	1,6	1,1	0,9	1,4	0,3	1,1
EU	1,6	1,2	1,0	1,5	0,5	1,2
Nimelliset yksikkötyökustannukset						
Ruotsi	0,6	0,9	-1,0	5,8	4,4	1,8
Euroalue	0,7	0,3	1,3	1,1	2,4	1,8
EU	1,1	0,9	1,8	1,4	2,7	2,0
Tuontihinnat **						
Ruotsi	0,8	-0,5	1,0	4,6	4,2	1,7
Euroalue	2,6	-1,3	0,0	8,4	1,1	0,7
EU	0,9	-2,1	-0,4	7,2	1,1	0,8
* Kevään 2002 talousennusteet. ** Tavara- ja palvelutuonnin deflaattori. Lähde: Komissio.						

2.3. Julkisen talouden rahoitusasema

2.3.1. Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetty tilanne

Lähentymiskehityksen arvioinnissa vuodelta 1998 komissio totesi, että Ruotsin liiallinen alijäämä on korjattu. Tämän perusteella komissio suosittelee arvioinnin hyväksyessään neuvostolle, että se kumoaisi päätöksensä, jonka mukaan Ruotsissa on liiallinen alijäämä (neuvoston päätös 10. heinäkuuta 1995). Suosituksen perusteella neuvosto teki 1. toukokuuta 1998 päätöksen Ruotsin liiallisen alijäämän olemassaolosta tehdyn päätöksen kumoamisesta.²²

Lähentymiskehityksen arvioinnissa vuodelta 2000 komissio totesi, että Ruotsi täyttää edelleen julkisen talouden rahoitusasemaa koskevan kriteerin.

2.3.2. Julkista taloutta koskeva arvio vuonna 2002²³

Ruotsin julkisen talouden rahoitusasema on ollut ylijäämäinen aina vuodesta 1998 lähtien, ja vuonna 2001 ylijäämä oli 4,8 prosenttia suhteessa BKT:hen. Komissio ennustaa vuodelle 2002 1,7 prosentin ylijäämää suhteessa BKT:hen (ks. taulukko 3 ja kuvio 4). Ruotsin julkisen talouden velkasuhde kasvoi voimakkaasti 1990-luvun alussa ja saavutti huippunsa vuonna 1994, jonka jälkeen velkasuhde on supistunut. Se laski jyrkästi vuosina 1998–2000, 70,5 prosentista 55,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen. Vuonna 2001 velkaantuneisuus pysyi lähes ennallaan, 55,9 prosentissa suhteessa BKT:hen²⁴. Komissio ennustaa sen pienenevän edelleen vuonna 2002 52,6 prosenttiin suhteessa BKT:hen (ks. taulukko 3 ja kuvio 4).

Taulukko 3

Ruotsi: Julkisen talouden yli-/alijäämä, velka ja investointimenot
(% BKT:stä)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
Julkisen talouden nettoluotonanto (+) / -luotonotto (-)						
Ruotsi	-1,6	1,9	1,5	3,7	4,8	1,7
Euroalue	-2,6	-2,2	-1,3	0,2	-1,3	-1,4
EU	-2,5	-1,6	-0,7	1,1	-0,6	-1,1
Julkisen talouden bruttovelka						
Ruotsi	73,1	70,5	65,0	55,3	55,9	52,6
Euroalue	75,3	73,7	72,6	70,2	69,1	68,6
EU	71,0	68,9	67,3	64,2	62,8	61,9
Julkisen talouden investointimenot**						
Ruotsi	2,7	2,7	2,7	2,5	2,6	2,6
Euroalue	2,4	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4
EU	2,2	2,2	2,3	2,2	2,3	2,3

* Kevään 2002 talousennusteet.

** Julkisyhteisöjen kiinteän pääoman bruttomuodostus.

Lähde: Komissio.

²² EYVL L 139, 11.5.1998, s. 19.

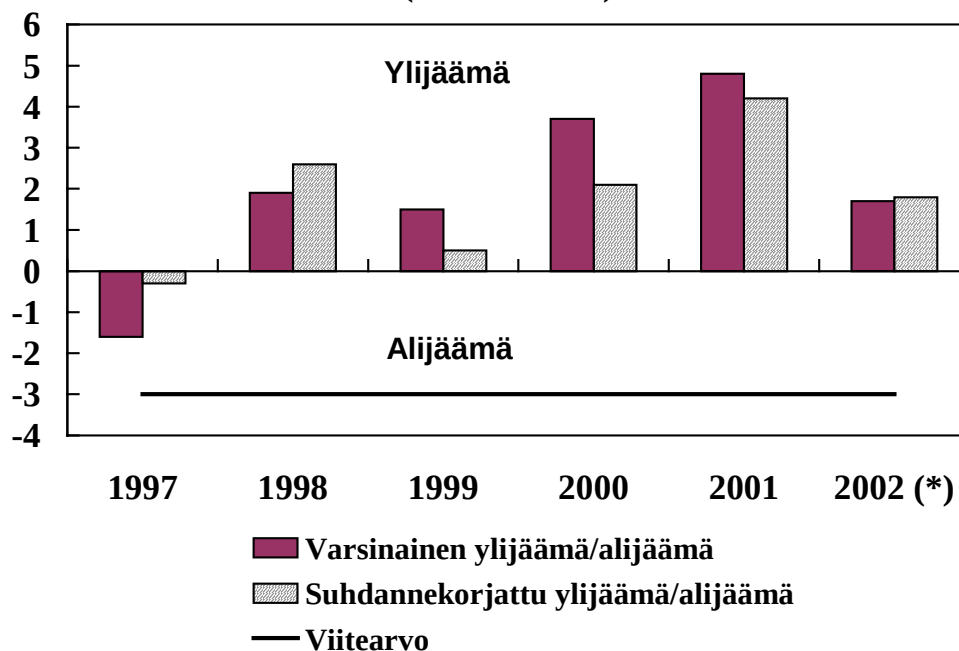
²³ Tässä arvioinnissa ja julkisen talouden tilaa koskevassa arviossa käytettävä "alijäämän" määritelmä on liiallista alijäämää koskevan menettelyn määritelmän mukainen, kuten komission lähentymiskertomuksessa vuodelta 2000. Liitteessä C käsitellään swap- ja korkoterminijärjestelyjen alaisten maksujen uudelleenluokittelamista korkojen osalta EKT95-tilinpitojärjestelmässä.

Julkisen talouden vahvistuminen oli 1990-luvun alussa aloitetussa tervehdyttämisvaiheessa lähes täysin rakenteellista luonteeltaan ja suhdanteiden vaikutus oli suhteellisen vähäinen. Suhdanteiden vaikutus on sittemmin korostunut. Suhdannekorjattu julkisen talouden rahoitusasema parani (komission mittausten mukaan) vuodesta 1997 vuoteen 2001 4,5 prosenttiyksikköä suhteessa BKT:hen (ks. taulukko 4). Noin kaksi kolmasosaa vahvistumisesta johtui korkomenojen pienenemisestä ja yksi kolmasosa perusjäämän kasvusta. Julkisen talouden huomattava vakautuminen viime vuosina johtuu siis pääasiassa määrätietoisesta velan vähentämisestä ja menojen supistamisesta, mutta siihen on vaikuttanut myös verotaakan kasvaminen, joskin vähemmässä määrin viime vuosina. Veroja on kevennetty joka vuosi vuosina 2000–2002. Suhdannekorjattu ylijäämä viittaa siihen, että Ruotsin julkisen talouden rahoitusasema on vahva.

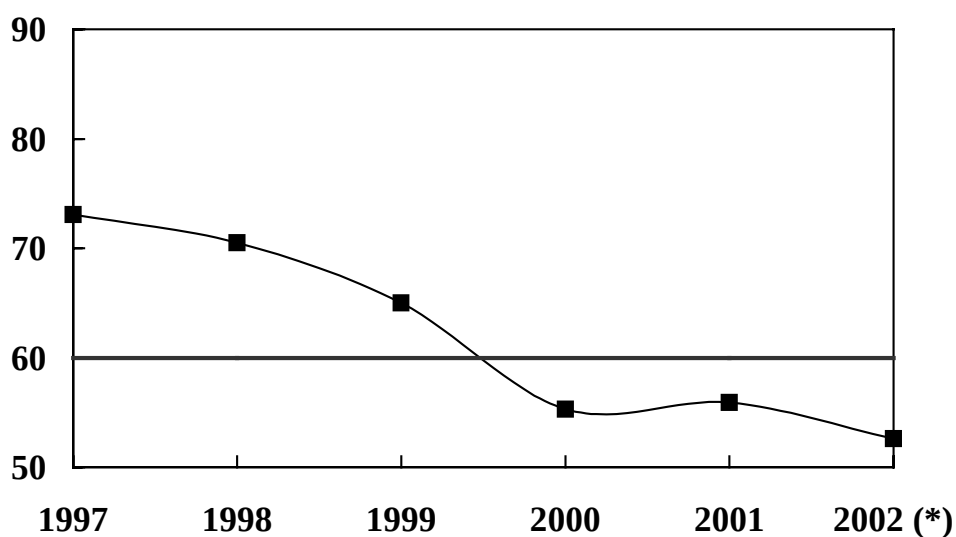
Taulukko 4 Ruotsi: Julkisen talouden vakauttaminen 1997 – 2001 (suhdannetasoitettut luvut, % trendi BKT:stä)					
	Rahoitus- aseman kokonais- muutos (1)=(3)-(2)	josta		josta	
		korko- menojen muutos (2)	perusjäämän muutos (3)=(4)-(5)	tulojen muutos (4)	menojen (pl. korko- menot) muutos (5)
Ruotsi	4,5	-2,9	1,6	0,9	-0,7
Euroalue	0,6	-1,1	-0,5	-0,7	-0,2
EU	1,2	-1,2	0,0	-0,3	-0,3
Lähde: Komissio.					

Kuvio 4

Ruotsi - julkisen talouden yli-/alijäämä ja velka Varsinainen ja suhdannekorjattu yli-/alijäämä (% BKT:stä)

Julkisen talouden velka (% BKT:stä)

(*) Kevään 2002 talousennusteet.
Lähde: Komissio

Ruotsin hallitus hyväksyi vuoden 2001 tarkistetun lähentymisohjelman marraskuussa 2001 ja Ecofin-neuvosto tarkasteli sitä tammikuussa 2002²⁵. Ohjelma on voimassa vuoden 2004 loppuun, ja siinä ennustetaan julkisen talouden ylijäämän olevan joka vuosi noin 2 prosenttia suhteessa BKT:hen vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimusten mukaisesti (ks. taulukko 5). Finanssipolitiikan strategia perustuu edelleen julkisten

menojen tiukkaan kurissapitämiseen ja menojen pienentämiseen suhteessa BKT:hen. Samalla kevennetään verotusta – vuoteen 2002 saakka uusimmassa talousarviossa – ja käännetään vuoteen 1998 jatkunut suuntaus päinvastaiseksi. Budjettikuria toteutetaan noudattamalla valtiopäivien seuraaviksi kolmeksi vuodeksi hyväksymiä valtion menojen nimellismääräisiä ylärajoja sekä paikallisille viranomaisille lakisääteistä asetettua velvoitetta saattaa talousarvionsa tasapainoon vuodesta 2000 lähtien. Äskettäin toteutettu eläkeuudistus – jossa vakuutettujen omaa maksuosuutta korotettiin – lisää eläkejärjestelmän

mahdollisuuksia selviytyä paremmin suhdannevaihteluista keskipitkällä aikavälillä ja väestön vanhenemisesta pitkällä aikavälillä. Julkisen talouden rahoitusaseman pysyessä ylijäämäisenä velkaantuneisuuden odotetaan vuoden 2001 tarkistetussa lähentymisohjelmassa supistuvan edelleen 45,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2004 mennessä.

Ruotsin hallituksen 15. huhtikuuta antamassa taloussesityksessä julkisen talouden ylijäämän ennustetaan olevan 1,8 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2002 ja pysyvän lähellä 2:ta prosenttia suhteessa BKT:hen vuoteen 2004 saakka. Velan ennustetaan laskevan 48,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoteen 2004 mennessä.

Tästä jaksosta käy ilmi, että Ruotsin julkisen talouden rahoitusasema säilyi vahvana vuonna 2001 ja säilyy todennäköisesti vahvana vuonna 2002. Ruotsia koskevaa päätöstä liiallisen alijäämän olemassaolosta ei ole, joten Ruotsi täyttää edelleen julkisen talouden rahoitusasemaa koskevan kriteerin.

Taulukko 5

**Ruotsi: BKT:n kasvua, julkisen talouden ali-
/ylijäämää ja velkaa
koskevat ennusteet
tarkistetussa lähentymisohjelmassa**

	2001	2002	2003	2004
BKT:n kasvu, vuosimuutos %				
Ruotsi	1,7	2,4	2,6	2,3
Julkisen talouden nettoluotonanto (+)/-luotonotto (-) , % BKT:stä				
Ruotsi	4,6	2,1	2,2	2,3
Julkisen talouden velka, % BKT:stä				
Ruotsi	52,3	49,7	47,3	45,2

Lähde: Ruotsin vuoden 2001 tarkistettu lähentymisohjelma; katso myös liitetaulukko C.3.

2.4. Valuuttakurssin vakaus

2.4.1. Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetty tilanne

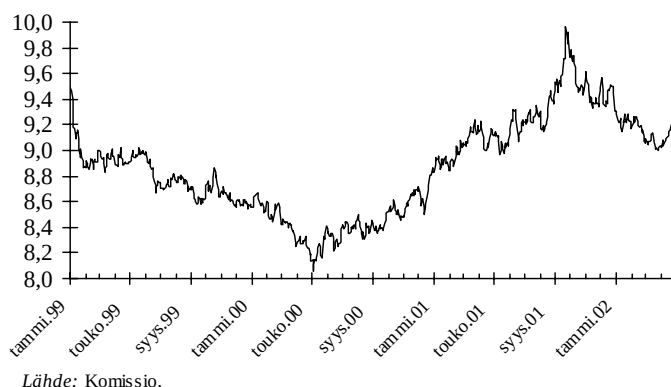
Lähentymiskehityksen arvioinnissa vuodelta 2000 Ruotsin ei katsottu täyttävän valuuttakurssikriteeriä. Ruotsin kruunu ei ollut osallistunut ERM II:een, ja kahden vuoden tarkastelujakson aikana (vuoden 2000 maaliskuuhun) kruunun kurssi on vaihdellut suhteessa euroon, mikä kertoo muun muassa valuuttakurssitavoitteen puuttumisesta.

2.4.2. Arvio lähentymiskehityksestä vuonna 2002

Ruotsi ei ole tämänkään tarkastelujakson aikana (huhtikuuhun 2002) osallistunut ERM II:een. Määrättyyn inflaatiotavoitteeseen perustuva rahapoliittinen toimintaympäristöviittaa siihen, että Ruotsin kruunu on jätetty kellumaan vapaasti valuuttamarkkinoilla. Koska ei ole sitouduttu tiettyyn valuuttakurssiin, kruunun kurssin vakautta ei voida arvioida tällaisesta sitoumuksesta poikkeamisen perusteella.

Vuoden 1999 alusta huhtikuuhun 2000 saakka kruunu vahvistui 15 prosenttia 9,47:stä Ruotsin kruunusta 8,06:een Ruotsin kruunuun suhteessa euroon. Sen jälkeen kruunu heikkeni huomattavasti, sillä televiestintäalan kriisi koetteli Ruotsia erityisen voimakkaasti. Syyskuussa 2001 se laski kaikkien aikojen alimmalle tasolle kauppapainotteisesti tarkasteltuna eli lähelle 10:tä Ruotsin kruunua suhteessa euroon. Sitten kruunu on vahvistunut, mikä saattaa johtua mahdollisesta EMU-kansanäänestyksestä vuonna 2003, ja sen arvo on nyt melkein 9,20 Ruotsin kruunua suhteessa euroon (ks. kuvio 5).

Kuvio 5. SEK/EUR valuuttakurssi

Kruunun kurssin volatiliteetti väheni 1990-luvun jälkipuoliskolla, kun uskottava ja kestävä finanssi- ja rahapolitiikka loivat vakaan valuuttakurssin tarvitsemat edellytykset keskipitkällä aikavälillä. Volatiliteetti kuitenkin lisääntyi jälleen tarkasteluajanjaksona, koska muun muassa maailmanlaajuinen taantuma ja rahoitusmarkkinoiden epävarmuus vaikuttivat suhteellisen voimakkaasti Ruotsin talouteen. Sekä kruunun valuuttakurssin heikkeneminen että sen myöhempi vahvistuminen on kahden viime vuoden aikana ollut voimakasta ilman valuuttakurssisitoumusta.

Ruotsin kruunu ei ole tarkasteluajanjaksona osallistunut ERM II:een, vaan sen arvo on vaihdellut melko voimakkaasti suhteessa euroon ja Tanskan kruunuun. Näin ollen Ruotsi ei täytä valuuttakurssikriteeriä, kuten se ei täyttänyt silloinkaan, kun lähentymiskehitystä vuonna 2000 arvioitiin.

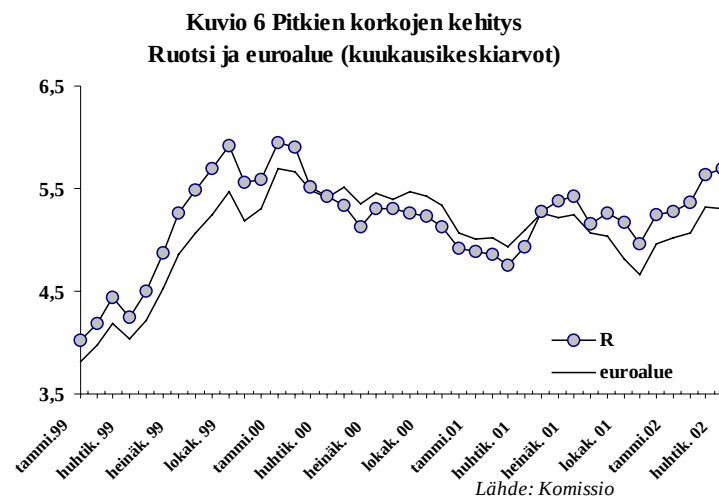
2.5. Pitkät korot²⁶

2.5.1. Vuoden 2000 lähentymiskertomuksessa esitetty tilanne

Ruotsi täytti pitkien korkojen lähentymistä koskevan kriteerin lähentymiskehityksen arvioinnissa vuodelta 2000. Ruotsin keskimääräinen pitkä korko oli maaliskuussa 2000 päättyvän 12 kuukauden jakson aikana selvästi viitearvoa matalampi.

2.5.2. Arvio lähentymiskehityksestä vuonna 2002

Ruotsin hyvä inflaatiokehitys ja vaikuttava julkisen talouden vakauttaminen 1990-luvun jälkipuoliskolla näkyi pitkien korkojen alenemisena. Tarkasteluajanjaksona Ruotsin pitkät korot (kymmenen vuoden viitelainan tuotto) ovat seuranneet kansainvälisten joukkolainamarkkinoiden suuntausta: ne laskivat maaliskuuhun 2001 saakka ja ovat sen jälkeen nousseet noin 5,7 prosenttiin (ks. kuvio 6). Viimeisen vuoden aikana pitkäaikaisten tuottojen ero euroalueeseen verrattuna on vaihdellut 5:stä 50:een peruspistettä. Tärkeimpiä tuottoeron vaihteluun vaikuttaneita tekijöitä ovat voineet olla Ruotsin suhdannetilanne suhteessa euroalueen talouksiin ja inflatioerot.

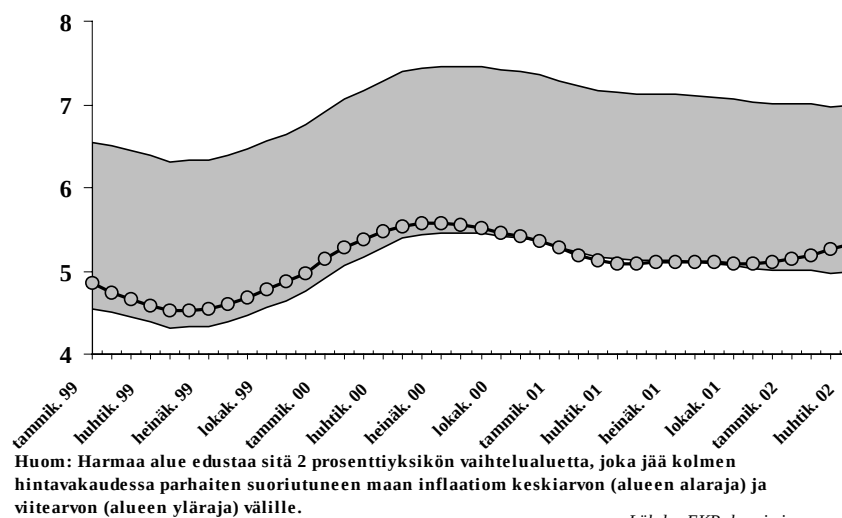

Ruotsin keskimääräinen kahdentoista kuukauden pitkä korko oli edelleen viitearvoa matalampi. Ruotsin pitkät korot ovat itse asiassa olleet viitearvoa matalammat aina joulukuusta 1996, jolloin vertailu oli ensi kerran mahdollista.

²⁶

Ks. liite E, jossa kerrotaan viitearvon laskentatavasta ja käytetyistä tiedoista.

**Kuvio 7 Ruotsi - keskimääräiset pitkät korot
verrattuna viitearvoon**

Lähde: EKP, komissio

Taulukko 6				
Ruotsi: Pitkät korot				
(12 kuukauden keskiarvo)				
	1999	2000	2001	2002 ^{a)}
Ruotsi	5,0	5,4	5,1	5,3
Viitearvo ^{b)}	6,8	7,4	7,0	7,0
a) Keskiarvo toukokuusta 2001 huhtikuuhun 2002.				
b) Kolmen hintavakaudeltaan parhaan jäsenvaltion korkojen keskiarvo, johon on lisätty 2 prosenttiyksikköä; ks. liitetaulukkoa E1.				
Lähde: EKP, komissio.				

Ruotsin kymmenen vuoden viitelainojen keskimääräinen tuotto oli huhtikuuhun 2002 päättyvän 12 kuukauden jakson aikana 5,3 prosenttia. Viitearvo, joka on Yhdistyneen kuningaskunnan, Ranskan ja Luxemburgin eli kolmen hintavakaudeltaan parhaan EU:n jäsenvaltion korkojen keskiarvo, oli 7,0 prosenttia. Näin ollen Ruotsi täyttää edelleen pitkien korkojen lähentymiskriteerin.

2.6. Muut tekijät

2.6.1. Markkinoiden yhdentyminen

– Hyödykemarkkinoiden kehitys

Ruotsi on yhä tiiviimmin yhdentynyt EU:n talouteen. Ruotsin ja EU:n välinen sisäkauppa vuosina 1999–2001 oli 20,2 prosenttia suhteessa BKT:hen eli 0,6 prosenttiyksikköä korkeampi kuin vuosina 1997–1999. Määrä on verrannollinen Tanskan ja Suomen lukuihin, vaikka se jäikin selvästi muiden pienempien EU:n jäsenvaltioiden keskiarvon alapuolelle. Vuosina 1997–1999 EU:n sisäisiä ulkomaisia suoria sijoituksia suhteessa BKT:hen oli pienten jäsenvaltioiden keskiarvoa

enemmän. Ruotsin osuus EU:n rajatylittävistä yrityskeskittymistä ja yritysostoista on selvästi suurempi kuin sen kokoiselta maalta odottaisi.

Viime vuosina on tehty lukuisia rakenneuudistuksia, joilla on edistetty Ruotsin yhdentymistä EU:n hyödykemarkkinoihin:

- Ruotsin tilanne yhtenäismarkkinalainsäädännön saattamisessa osaksi kansallista lainsäädäntöä ja sen soveltamisessa on erinomainen.
- Julkisten hankintojen avaamiseksi kilpailulle on toteutettu toimenpiteitä, joihin kuuluu verkossa tapahtuvien hankintojen edistäminen.
- Yhteysverkkoja tarvitsevien toimialojen vapauttaminen on jatkunut ja se on edennyt pidemmälle kuin EU:ssa keskimäärin. Telepalvelujen hinnat ovat EU:n alhaisimpia. Yritysten yhdistyminen on kuitenkin eräillä näistä toimialoista johtanut erittäin keskittyneeseen tarjontaan.
- Ruotsi on osaamisyhteiskunnan kannalta edistyneimpiä EU:n jäsenvaltioita. T&K-menot ja patenttihakemukset ovat määrällisesti EU:n huippua, ja Internetin ja tietokoneen käyttö ylittää selvästi EU:n keskiarvon.

Huolimatta siitä, että hyödykemarkkinoiden avaamisessa sekä kotimaiselle että ulkomaiselle kilpailulle on edistytty huomattavasti, Ruotsin hintataso oli edelleen korkea eli noin 28 prosenttia EU:n keskitasoa suurempi vuonna 2000. Hintatason suhteellinen korkeus saattaa osittain johtua Ruotsin korkeasta välillisestä verotuksesta mutta vielä suuremmassa määrin kilpailun puutteesta tietyillä aloilla, kuten lääkkeiden vähittäiskauppa ja jakelu sekä elintarvikkeiden vähittäiskauppa. Lisäksi Ruotsin julkinen sektori on suhteellisen suuri, mikä tarkoittaa, että avoimet julkisia hankintoja koskevat säännöt ja julkisten palvelujen tarjoamiseen liittyvä kilpailu ovat erityisen tärkeitä.

Taulukko 7 Ruotsi: hyödykemarkkinat

RUOTSIN HYÖDYKEMARKKINAT								
	RUOTSI				EU			
	1998	1999	2000	2001	1998	1999	2000	2001
Työn tuottavuus ¹	93,9	93,0	93,0	91,1	100	100	100	100
Suhteellinen hintataso ²	122,0	125,0	128,0		100	100	100	100
EU:n sisäinen kauppa/BKT (%) ³	20,1	19,9	21,0	19,7	28,5	28,7	31,0	30,5
EU:n sisäiset ulkomaiset suorat sijoitukset maahan (% BKT:stä) ⁴	7,5	20,2			4,7	6,1		
Rajatylittävät yritysostot ⁵	5,9(3,0)	7,6(2,8)	6,3(2,9)		100	100	100	
Yhtenäismarkkinadirektiivit ⁶	1,5	2,1	1,2	0,9	3,9	3,6	3,0	2,0
Tarjouspyyntöjen arvo EYVL:ssä ⁷	2,5	2,7	3,7		1,8	1,8	2,4	
Alakohtaiset ja tapauskohtaiset valtiontuet ⁸	0,7	0,6			1,0	0,9		
Teleliikennehinnat ⁹								
Paikallispuhelut	0,29	0,29	0,30	0,30	0,41	0,41	0,41	0,41
Kotimaan puhelut	0,58	0,45	0,30	0,30	2,16	1,69	1,34	1,15
Puhelut USA:an	4,90	4,90	1,11	1,11	5,07	4,09	3,39	2,65
Kiinteiden teleyhteyksien markkinaosuus (%) ¹⁰								
Paikallispuhelut		93,0	82,0					
Kaukopuhelut		76,0	82,0					
Ulkomaanpuhelut		62,0	59,0					
Sähkön hinta ¹¹								
Kotitaloudet	7,01	6,24	6,52	6,83	10,57	10,48	10,40	10,33
Teollisuus	3,68	3,52	3,88	3,75	6,44	6,32	6,44	6,33
Sähkön markkinaosuus (%) ¹²		53,0						
Koulutusmenot ⁷	8,0	7,7	8,4	8,3	5,0	5,0	5,1	
Uusia, tieteellisen tai teknologisen loppututkimuksen suorittaneita ¹³	7,9	9,7	11,6					
T&K-menot ⁷	3,75	3,80			1,87	1,92	1,90	
Internet-liittymiä kodeissa ¹⁴	39,6	51,0	53,8	60,7	8,3	12,0	28,4	37,7
Patenttihakemuksia ¹⁵	307,0	308,5	346,4		129,9	140,9	152,7	

Kaikki vuotta 2001 koskevat luvut ovat arvioita.

1. Henkeä kohti OVS:lla korjattuna, EU=100.
2. EU=100, yksityinen loppukulutus.
3. $(\text{EU:n sisäinen vienti} + \text{EU:n sisäinen tuonti}) / (2 * \text{BKT})$. EU:n keskiarvo pienille jäsenvaltioille (B,DK,EL,IRL,L,NL,A,P,FIN ja S).
4. EU:n sisäiset ulkomaiset suorat sijoitukset maahan, % BKT:stä.
5. % kaikista rajatylittävistä yritysostoista EU:ssa (suhteessa BKT:hen).
6. Niiden yhtenäismarkkinadirektiivien osuus, joita ei ole vielä pantu täytäntöön.
7. % suhteessa BKT:hen.
8. % suhteessa BKT:hen (vuosien 1996–98 ja 97–99 keskiarvo).
9. 10 minuutin puhelun hinta arkipäivänä klo 11, euroa, sis. alv:n.
10. Entisen monopolioperaattorin markkinaosuus.
11. Kwh:n hinta, euroa.
12. Suurimman tuottajan markkinaosuus.
13. Tuhatta, 20–29-vuotiasta asukasta kohti.
14. % kotitalouksista.
15. Miljoonaa asukasta kohti, Euroopan patenttivirasto.

– Rahoitusmarkkinoiden kehitys

Ruotsin joukkolainamarkkinat ovat hyvin likvidit ja niillä toimii aktiivisesti sekä kotimaisia että ulkomaisia rahoituksenvälittäjiä. Kruunumääräisten kiinteätuottoisten arvopapereiden suurin liikkeeseenlaskija on valtio. Valtion velkakanta on vähentynyt vuodesta 1999, mutta se vastaa edelleen noin puolta näistä liikkeessä olevista lainoista²⁷. Kiinteistöluottolaitokset ovat markkinoiden toinen merkittävä liikkeeseenlaskija. Valuuttainstrumenttien, kuten swap-sopimusten, osuus valtion kokonaisvelasta on yli kolmasosa²⁸, ja valtaosa ulkomaanvelasta vuonna 2002 oli euromääräistä (59 prosenttia) ja Yhdysvaltain dollareina (20 prosenttia). Jäljelle jäävästä kruunumääräisestä velasta 8 prosenttia on indeksisidonnaisia obligaatioita. Yrityslainamarkkinat ovat kasvaneet merkittävästi viime vuosina, mutta ne tyydyttävät edelleen vain vähäisen osan yritysten rahoitustarpeista. Valtion obligaatiot hallitsevat myös kruunumääräisiä rahamarkkinoita, joiden volyymi on noin kolmannes joukkolainamarkkinoista. Ruotsin osakemarkkinat on integroitu naapurimaiden markkinoihin. Norex-allianssin (Tukholman, Kööpenhaminan, Reykjavikin ja Oslon pörssit) kautta käytävän osakekaupan osuus on nyt noin 70 prosenttia Pohjoismaiden kaikista osakemarkkinoista.

Vuonna 2001 tehtiin useita lainsäädäntöaloitteita, joilla pyritään parantamaan arvopaperimarkkinoiden tilannetta. Rahoitustarkastus kehittää parhaillaan tarkkaa sisäistä riskien arviointijärjestelmää, ja vuonna 2000 Tanskan, Suomen ja Norjan vastaavien laitosten kanssa allekirjoitettua yhteistyösopimusta laajennettiin vuonna 2001.

Rahoitusjärjestelmälle ovat olleet ominaisia pankkisektorin jatkuva muutos, lainsäädäntö- ja verotusuudistus sekä teknologian kehitys. Pankkijärjestelmän muutos jatkui vuonna 2001, ja uudet toimijat saivat lupia pankkitoiminnan aloittamiseen. Myös suuret vähittäiskauppa- ja palvelusyritykset ovat alkaneet tarjota asiakkailleen pankkipalveluja. Ruotsin pankit keskittyvät edelleen voimakkaasti kotipankkitoimintaan, jossa Internetin käyttö on keskeinen piirre.

2.6.2. Vaihtotase

Ruotsi nousi 1970- ja 1980-luvulla esiin kansainvälisesti huomattavana nettoluotonottajana, kun alhainen yksityinen ja julkinen säästämisaste sekä toistuvat kilpailukykyongelmat johtivat huomattaviin vaihtotaseen alijäämiin. Ruotsin tilanne muuttui 1990-luvun alun syvän taantuman jälkeen. Marraskuussa 1992 tapahtunut merkittävä valuutan heikentyminen ja heikkona jatkunut yksityinen kotimainen kysyntä yhdessä julkisen talouden vakauttamisen kanssa johtivat mittaviin vaihtotaseen ylijäämiin. Vaihtotaseen ylijäämä oli edelleen huomattava eli 3¼ prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2001 maailmanlaajuisesta taantumasta huolimatta. Suotuisa maksutase otollisiin kasvunäkymiin yhdistettynä kertoo, että Ruotsin talouden kilpailukyky on vahva.

²⁷ Noin 53,5 prosenttia BKT:stä vuoden 2001 lopussa.

²⁸ Vuoden 2002 helmikuun lopussa.

2.6.3. *Yksikkötyökustannukset ja muut hintaindeksit*

Perustamissopimuksen 121 artiklan 1 kohdassa edellytetty yksikkötyökustannusten ja muiden hintaindeksien tarkastelu sisältyy hintavakautta koskevaan jaksoon (ks. 2.2.2.).

LIITE A: KANSALLISEN LAINSÄÄDÄNNÖN YHTEENSOPIVUUS

Perustamissopimuksen 121 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen mukaan kyseisen artiklan mukaan laaditussa raportissa "tarkastellaan erityisesti, onko kunkin jäsenvaltion kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, sopusoinnussa tämän sopimuksen 108 ja 109 artiklan sekä EKPJ:n perussäännön kanssa".

Perustamissopimuksen 109 artiklan mukaan jokainen jäsenvaltio huolehtii siitä, että viimeistään päivänä, jolloin EKPJ perustetaan, sen kansallinen lainsäädäntö, sen kansallisen keskuspankin perussääntö mukaan luettuna, on sopusoinnussa tämän sopimuksen ja EKPJ:n perussäännön kanssa.

Vuoden 2000 lähentymisraportin lähestymistapaa noudattaen tarkastelu on jaettu kolmeen osaan:

- kansallisten keskuspankkien tavoitteet
- riippumattomuus
- integrointi EKPJ:ään ja muu lainsäädäntö.

Kansallisten keskuspankkien tavoitteet

Kansallisen keskuspankin tavoitteen on vastattava EKP:n tavoitteita sellaisina kuin ne on esitetty perustamissopimuksen 105 artiklan 1 kohdassa (ja EKPJ:n perussäännön 2 artiklassa):

"EKPJ:n ensisijaisena tavoitteena on pitää yllä hintatason vakautta. EKPJ tukee yleistä talouspolitiikkaa yhteisössä osallistuakseen 2 artiklassa määriteltyjen yhteisön tavoitteiden saavuttamiseen, sanotun kuitenkaan rajoittamatta hintatason vakauden tavoitetta."

Kansallisen lain viittaukset hallituksen politiikkaan tai nimenomaisiin makrotaloudellisiin tavoitteisiin ovat hyväksyttäviä, jos perustamissopimuksen 105 artiklan ensimmäistä ja toista tavoitetta kuitenkin pidetään ensisijaisina.

Riippumattomuus

Perustamissopimuksen 108 artiklalla varmistetaan, että EKPJ toimii ottamatta ohjeita kolmansilta tahoilta:

"Käyttäessään sille tällä sopimuksella ja EKPJ:n perussäännöllä annettuja valtuuksiaan tai suorittaessaan niillä sille annettuja tehtäviään ja velvollisuuksiaan EKP tai kansallinen keskuspankki taikka EKP:n tai kansallisen keskuspankin päätöksentekuelimen jäsen ei pyydä eikä ota ohjeita yhteisön toimielimiltä tai laitoksilta, jäsenvaltioiden hallituksilta eikä miltään muultakaan taholta. Yhteisön toimielimet ja laitokset sekä jäsenvaltioiden hallitukset sitoutuvat kunnioittamaan tätä periaatetta ja pidättymään yrityksistä vaikuttaa EKP:n tai kansallisten keskuspankkien päätöksentekuelinten jäseniin heidän suorittaessaan tehtäviään."

Riippumattomuuden eri näkökohtia kuvataan yksityiskohtaisemmin vuoden 1998 lähentymisraportissa.

Kansallisten keskuspankkien integrointi EKPJ:ään ja muu lainsäädäntö

EKPJ:n perussäännön 9.2 artiklan mukaan EKP huolehtii siitä, että EKPJ:lle uskotut tehtävät suoritetaan joko osana sen omaa toimintaa tai kansallisten keskuspankkien toimesta. Lisäksi 14.3 artiklan mukaan kansalliset keskuspankit ovat erottamaton osa EKPJ:ää ja toimivat EKP:n suuntaviivojen ja ohjeiden mukaan. Tämän vuoksi sellaiset määräykset kansallisten keskuspankkien perussäännöissä, jotka estävät niitä omaksumasta rooliaan, on mukautettava 109 artiklan mukaisesti.

Tässä raportissa palautetaan mieliin vuoden 2000 arvioinnin tulokset, kuvataan edellisen arvioinnin jälkeen toteutettuja lainsäädännöllisiä toimia, tehdään yhteenveto voimassa olevan keskuspankkilainsäädännön keskeisistä piirteistä ja lopuksi annetaan arvio yhteensopivuudesta. Yhteensopivuutta koskevassa lausunnossa todetaan, että maan lainsäädäntö joko on tai ei ole sopusoinnussa perustamissopimuksen ja EKPJ:n perussäännön kanssa. Lainsäädäntö ei ole sopusoinnussa, jos siinä on perustamissopimuksen periaatteita rikkovia ristiriitaisuuksia. Lainsäädännössä on joissakin tapauksissa todettu joitakin puutteellisuuksia, jotka ovat luonteeltaan teknisiä tai tulkinnanvaraisuuksia pikemminkin kuin ilmeisiä ristiriitoja. Tällaiset puutteellisuudet eivät vaikuta yhteensopivuudesta annettuun arvioon.

LIITE B: INFLAATIOKRITEERI

Tässä liitteessä selvitetään inflaatiokriteerin arvioinnissa käytettävän viitearvon kehitystä ja kuvataan yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin laskentametodin viimeaikaista metodimuutoksia.

B.1. Inflaation viitearvo

Perustamissopimuksen 121 artiklan 1 kohta ja pöytäkirjan N:o 21 1 artikla ovat inflaatiokriteerin arvioinnin kannalta olennaiset perustamissopimuksen määräykset (ks. s. 7 ja 8). Pöytäkirjan N:o 21 1 artiklassa täsmennetään seuraavaa: *"Rahanarvon aleneminen lasketaan kuluttajahintaindeksin avulla yhtäläisin perustein ottaen huomioon kansallisten määritelmien erot."* Tämän vaatimuksen täyttämiseksi kussakin jäsenvaltiossa on tammikuusta 1997 tuotettu yhdenmukaistettu kuluttajahintaindeksi (YKHI), jonka laadinnassa käytetään yhdenmukaistettuja, Eurostatin yhteistyössä kansallisten tilastokeskusten kanssa kehittämiä menetelmiä.

Perustamissopimuksen pöytäkirjassa N:o 21 määrätty hintojen lähentymiskehityksen arviointi edellyttää viitearvon operationaalista määritelmää, jonka suhteen poikkeusvaltioiden hintakehitystä arvioidaan. Komission maaliskuun 1998 ja toukokuun 2000 lähentymiskertomuksessa viitearvo laskettiin lisäämällä 1,5 prosenttiyksikköä kolmen parhaiten suoriutuneen jäsenvaltion inflaatiovauhtien aritmeettiseen keskiarvoon.

EMUn kolmannen vaiheen käynnistyttyä euroalueen jäsenvaltioiden hintavakautta on tavoiteltu euroalueen tasolla eurojärjestelmän rahapolitiikalla. Lisäksi EKP on antanut oman tulkintansa hintavakaudesta: hintavakaus määritellään euroalueen yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksin (YKHI) alle 2 prosentin vuotuiseksi nousuksi.²⁹ Vuoden 2000 lähentymisraportissa käsiteltiin EMUn kolmannen vaiheen seurauksia hintojen lähentymiskriteerin operationaaliseen määritelmään.

Taulukko B.1													
12 kuukauden keskimääräisten inflaatiovauhtien kehitys ja viitearvo													
	0104	0105	0106	0107	0108	0109	0110	0111	0112	0201	0202	0203	0204
B	2,9	3,0	3,0	3,1	3,0	2,8	2,7	2,5	2,4	2,4	2,4	2,5	2,4
D	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3
D	2,3	2,5	2,5	2,6	2,7	2,6	2,6	2,5	2,4	2,4	2,3	2,3	2,2
EL	3,2	3,3	3,5	3,6	3,7	3,8	3,8	3,7	3,7	3,8	3,8	3,9	3,9
E	3,5	3,5	3,6	3,5	3,3	3,2	3,1	2,9	2,8	2,8	2,9	2,9	2,9
F	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0
IRL	5,0	4,9	4,8	4,7	4,5	4,4	4,2	4,0	4,0	4,1	4,2	4,3	4,3
I	2,5	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,4	2,4	2,3	2,3	2,4	2,5	2,4
L	3,7	3,8	3,6	3,5	3,4	3,2	2,9	2,7	2,4	2,3	2,3	2,2	2,1
NL	3,5	3,8	4,0	4,2	4,4	4,6	4,8	4,9	5,1	5,1	5,1	5,0	4,9
A	2,1	2,2	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2
P	3,8	4,0	4,2	4,2	4,3	4,3	4,4	4,4	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0
FIN	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	2,9	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	2,6	2,6
S	1,6	1,7	1,9	2,0	2,1	2,3	2,4	2,5	2,7	2,8	2,9	3,0	2,9
UK	0,9	1,0	1,0	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,4
euroalue	2,5	2,6	2,6	2,7	2,7	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6	2,5
EU-15	2,2	2,3	2,4	2,4	2,4	2,4	2,4	2,3	2,3	2,3	2,4	2,4	2,3
Viitearvo ^{b)}	2,9	3,0	3,1	3,2	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,4	3,3

a) Viimeisen 12 kuukausi-indeksin aritmeettisen keskiarvon prosenttimuutos verrattuna edeltäneiden 12 kuukauden kuukausi-indeksien aritmeettiseen keskiarvoon.
b) Kolmen hintavakaudeltaan parhaan jäsenvaltion keskiarvo, johon on lisätty 1,5 prosenttiyksikköä; samaa menetelmää käytettiin vuoden 1998 ja 2000 lähentymisraportissa.
Lähde: Eurostat, komissio.

²⁹

EKP on lisäksi selventänyt, että mahdollinen negatiivinen inflaatiovauhti ei olisi johdonmukainen hintavakaustavoitteen kannalta. Hintavakaus on säilytettävä euroalueella keskipitkällä aikavälillä.

Taulukossa B.1 näkyy 12 kuukauden keskimääräisen inflaatiovauhdin kehitys jäsenvaltioissa vuoden 2001 alusta lähtien ja siinä on laskettu viitearvo samalla menettelyllä kuin vuoden 1998 ja 2000 lähentymiskertomuksissa. Taulukossa B.2 esitetään EMUn kolmannen vaiheen alun jälkeiseltä ajanjaksolta eli tammikuusta 1999 lähtien (EU:n) kolme hintavakaudessa parhaiten suoriutunutta jäsenvaltiota, näiden kolmen valtion 12 kuukauden inflaatiovauhdin keskiarvo ja vastaava viitearvo. Lopuksi kuviossa B1 ja taulukossa B3 verrataan viitearvon kehitystä ja Ruotsin 12 kuukauden keskimääräistä inflaatiota muihin mahdollisiin hintavakauden standardeihin.

Kuten taulukoista näkyy, EU:n 3 parhaiten suoriutunutta jäsenvaltiota huhtikuussa 2002 olivat Yhdistynyt kuningaskunta (1,4 %), Ranska (2,0 %) ja Luxemburg (2,1 %). Näiden kolmen maan 12 kuukauden inflaatiovauhtien painottamaton aritmeettinen keskiarvo oli 1,8 prosenttia. Tämän perusteella viitearvo laskettuna maaliskuun 1998 ja toukokuun 2000 lähentymiskertomusten operationaalisen määritelmän mukaisesti oli 3,3 prosenttia.

Jos käytetään määritelmää, jossa euroalueen ulkopuoliset jäsenvaltiot jätetään viitemaiden ulkopuolelle, kolmen parhaiten suoriutuneen euroalueen jäsenvaltion 12 kuukauden keskimääräinen inflaatio huhtikuussa 2002 oli 2,1 prosenttia, ja viitearvo on silloin 3,6 prosenttia.

Koska inflaatio on suhteellisen maltillista EU:ssa ja 12 kuukauden keskimääräinen inflaatiovauhti huhtikuussa 2002 oli euroalueella 2,5 prosenttia, inflaatiovauhdin ei katsota olevan epäedustava missään kolmesta parhaiten suoriutuneesta jäsenvaltiosta.

Taulukko B.2
Inflaation viitearvon kehitys ja kolme hintakehitykseltä vakainta maata

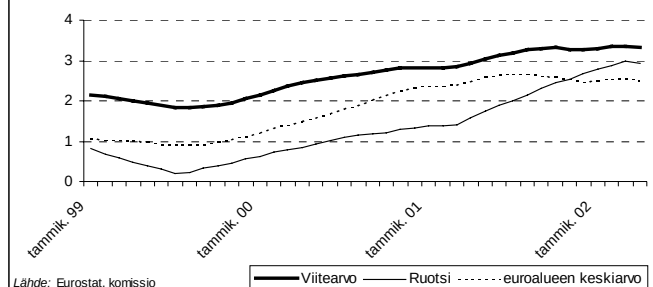
	Kolme hintakehitykseltä vakainta EU-maata	Kolmen parhaan keskiarvo	Viitearvo
tammik. 99	D, F, L	0,6	2,1
helmik. 99	D, F, S	0,6	2,1
maalisk. 99	D, F, S	0,6	2,1
huhtik. 99	S, D, A	0,5	2,0
toukok. 99	S, D, A	0,4	1,9
kesäk. 99	S, F, A	0,4	1,9
heinäk. 99	S, F, A	0,3	1,8
elok. 99	S, A, F	0,3	1,8
tammik. 00	S, A, F	0,4	1,9
helmik. 00	A, S, F	0,4	1,9
maalisk. 00	A, S, F	0,4	1,9
huhtik. 00	A, S, F	0,6	2,1
tammik. 00	A, S, F	0,6	2,1
helmik. 00	S, A, F	0,8	2,3
maalisk. 00	S, F, A	0,9	2,4
huhtik. 00	S, F, A	1,0	2,5
toukok. 00	S, UK, F	1,0	2,5
kesäk. 00	UK, S, F	1,1	2,6
heinäk. 00	UK, S, F	1,1	2,6
elok. 00	UK, S, F	1,2	2,7
tammik. 01	UK, S, F	1,2	2,7
helmik. 01	UK, S, F	1,2	2,7
maalisk. 01	UK, S, F	1,3	2,8
huhtik. 01	UK, S, F	1,3	2,8
tammik. 01	UK, S, F	1,3	2,8
helmik. 01	UK, S, F	1,3	2,8
maalisk. 01	UK, S, F	1,3	2,8
huhtik. 01	UK, S, F	1,4	2,9
toukok. 01	UK, S, F	1,5	3,0
kesäk. 01	UK, S, F	1,6	3,1
heinäk. 01	UK, F, S	1,7	3,2
elok. 01	UK, F, S	1,8	3,3
tammik. 02	UK, F, S	1,8	3,3
helmik. 02	UK, F, A	1,8	3,3
maalisk. 02	UK, F, DK	1,8	3,3
huhtik. 02	UK, F, DK	1,8	3,3
tammik. 02	UK, F, A	1,8	3,3
helmik. 02	UK, F, A	1,8	3,3
maalisk. 02	UK, F, L	1,9	3,4
huhtik. 02	UK, F, L	1,8	3,3

a) Viimeisen 12 kuukausi-indeksin aritmeettisen keskiarvon prosenttimuutos verrattuna edeltäneiden 12 kuukauden kuukausi-indeksin aritmeettiseen keskiarvoon.

b) Kolmen hintavakaudeltaan parhaan jäsenvaltion inflaatiovauhtien painottamaton aritmeettinen keskiarvo, johon on lisätty 1,5 prosenttiyksikköä.

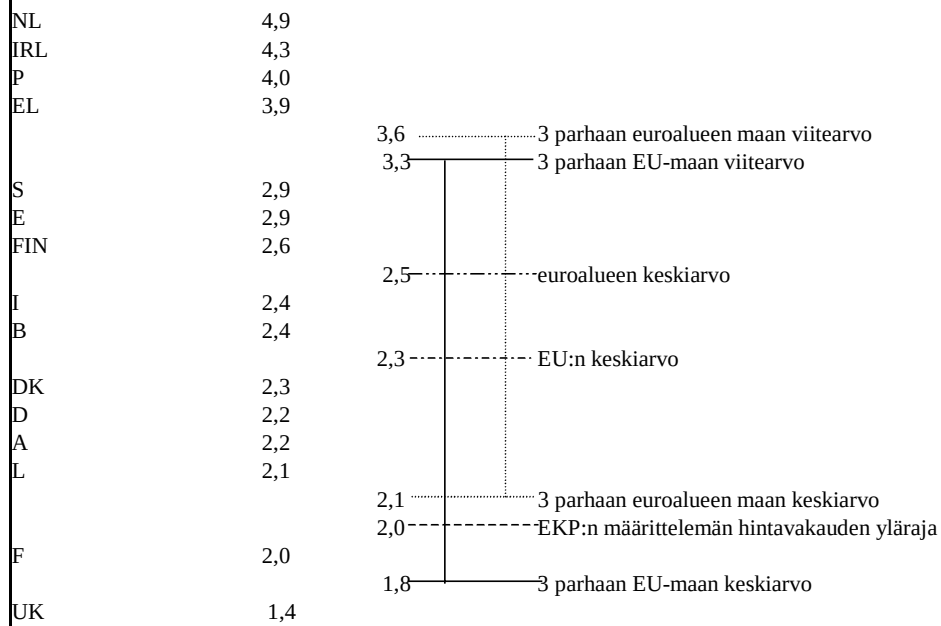
Lähde: Eurostat, komissio.

Kaavio B.1 Keskimääräisen inflaatiovauhdin ja viitearvon kehitys EMUn alkamisen jälkeen

Taulukko B.3

Inflaation lähentyminen -YKHI
(huhtikuu 2002) a)

a) Viimeisten 12 kuukauden yhdenmukaistettujen kuluttajahintaindeksien (YKHI) aritmeettisen keskiarvon prosentuaalinen muutos verrattuna edellisten 12 kuukauden aritmeettiseen keskiarvoon.

Lähde: Eurostat, komissio.

B.2. YKHI:n viimeaikainen metodologinen kehitys

YKHI-indeksit tarjoavat vertailukelpoista tietoa jäsenvaltioiden kuluttajahintainflaatiosta. Niitä käytetään inflaation lähentymisen arvioinnissa koko EU:ssa, ja ne ovat euroalueen hintavakauden tärkein mittari. Komission edellisen, toukokuussa vuonna 2000 suoritetun lähentymiskehityksen arvioinnin jälkeen Eurostat ja jäsenvaltioiden tilastokeskukset ovat jatkaneet YKHI-inflaation mittaamisen hienosäätöä.

YKHI-indeksien tarkoituksena on kattaa kaikenlaiset kotitalouksien menot (kotitalouksien rahamääräiset kulutusmenot). Kun YKHI otettiin käyttöön vuonna 1997, sen ulkopuolelle jätettiin joitakin teknisesti vaikeita alueita, koska jäsenvaltiot eivät olleet vielä sopineet vertailukelpoisista menetelmistä. Alkuperäiseen tuotevalikoimaan sisältyi lähes 95 prosenttia kaikista kotitalouksien rahamääräisistä kulutusmenoista (omistusasuntojen laskennalliset vuokrat eivät sisälly tähän käsitteeseen). YKHI:n tuotevalikoimaa on sittemmin laajennettu uusilla tavaroilla ja palveluilla, ja yhdenmukaistamista jatkettiin, kunnes sen väestöllinen ja maantieteellinen kattavuus oli täydellinen.³⁰ Laajennukset toteutettiin tammikuun 2000 ja tammikuun 2001 indekseissä, ja niitä käsiteltiin vuoden 2000 lähentymisraportissa.

Yhdenmukaistamista jatkettiin edelleen alkaen tammikuun 2001 indeksistä. Yhdenmukaistaminen koski kansallisissa YKHI-indekseissä suoritettavaa hinnanalennusten (esimerkiksi kausialennusmyynnin) käsittelyä, hintojen indeksiin sisällyttämisen ajankohtaa, palveluhintojen (esimerkiksi prosentuaalisten rahoituspalvelumaksujen ja lainopillisen neuvonnan palvelumaksujen) käsittelyn yhdenmukaistamista edelleen sekä YKHI-indeksien tarkistusta.³¹ Pienten painotusten takia palvelumaksujen muutoksilla ennustetaan olevan vain vähäinen vaikutus kokonaisindeksiin. Alennusmyynnin ja tarkistusten käsittelyä koskevilla muutoksilla on kuitenkin todennäköisesti suurempi vaikutus, ja ne voivat vaihdella jäsenvaltioittain (tähän voivat vaikuttaa esimerkiksi jäsenvaltion soveltamien hinnanalennusten luonne ja ajankohta tai se, missä vaiheessa kuukautta tiedot kerätään).

Koska hintojen lähentymiskehityksen arvioinnissa käytettynä kriteerinä on 12 kuukauden keskimääräinen inflaatio, näiden metodologisten muutosten käytännön vaikutukset inflaation lähentymiskehityksen arviointiin tässä tarkastelussa ovat vähäiset.

³⁰ Laajentaminen on tehty neuvoston asetuksilla (EY) N:o 1687/98 ja 1688/98 säädetyin kattolainsäädännön nojalla.

³¹ Lisäyhdenmukaistamisesta säädetään komission asetuksessa (EY) N:o 2601/2000, komission asetuksessa (EY) N:o 2602/2000, komission asetuksessa (EY) N:o 1920/2001 ja komission asetuksessa (EY) N:o 1921/2001.

B.3. Muita hinta- ja kustannusindikaattoreita koskevia taulukoita

Taulukko B.4 Yksityisten loppukulutusmenojen hintadeflaattori EU:n jäsenvaltioissa (kansallinen valuutta, vuosimuutos, %)						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
B	1,8	1,2	1,0	2,2	2,3	1,7
D	2,0	1,1	0,4	1,4	1,8	1,7
EL	5,6	4,5	2,1	3,1	3,0	3,3
E	2,6	2,2	2,4	3,2	3,2	2,9
F	1,4	0,7	0,4	1,5	1,2	1,4
IRL	2,7	3,5	3,4	4,6	4,5	4,4
I	2,2	2,1	2,1	2,8	2,9	2,3
L	1,4	1,3	1,4	2,8	2,8	1,9
NL	2,0	1,7	1,9	2,8	4,5	3,3
A	1,5	0,5	0,7	1,5	2,3	2,2
P	3,0	2,9	2,3	2,8	4,4	3,1
FIN	1,3	1,7	1,0	3,8	2,7	1,9
Euroalue	2,1	1,6	1,2	2,2	2,3	2,1
DK	2,2	1,3	2,6	3,0	2,1	2,4
S	2,3	1,0	1,0	1,0	1,6	1,9
UK	2,3	2,7	1,5	0,6	1,5	2,0
EU	2,2	1,7	1,3	1,9	2,1	2,1
Keskihajonta						
Euroalue	1,2	1,2	0,9	1,0	1,1	0,9
EU	1,0	1,1	0,9	1,1	1,1	0,8
* Kevään 2002 talousennusteet.						
Lähde: Komissio.						

Taulukko B.5

Työvoimakustannukset EU:n jäsenvaltioissa
(muutos, koko talous, %)

	Nimelliset ansiot työntekijää kohti				Työn tuottavuus				Nimelliset yksikkötyökustannukset			
	1993 -96 ^{a)}	1997 -00 ^{a)}	2001	2002*	1993 -96 ^{a)}	1997 -00 ^{a)}	2001	2002*	1993 -96 ^{a)}	1997 -00 ^{a)}	2001	2002*
B	3,0	2,8	2,6	3,2	1,3	1,9	-0,1	1,0	1,7	0,8	2,7	2,2
D	3,0	1,1	1,6	2,4	1,3	1,1	0,4	1,2	1,6	0,0	1,2	1,2
EL	10,6	7,6	6,2	6,6	0,4	3,0	4,2	3,4	10,2	4,4	1,9	3,1
E	4,8	2,8	4,3	3,5	1,7	0,7	0,3	0,9	3,0	2,1	4,0	2,5
F	2,6	2,2	2,0	2,5	1,4	1,5	0,1	1,1	1,1	0,7	1,9	1,4
IRL	3,7	5,7	9,2	8,1	3,3	4,0	3,7	2,4	0,3	1,6	5,3	5,5
I	4,5	2,0	2,8	2,7	2,3	1,1	0,2	0,6	2,2	0,9	2,6	2,1
L	3,4	3,3	5,3	3,7	1,3	2,4	-0,6	0,9	2,0	0,8	5,9	2,9
NL	2,2	3,4	4,6	5,2	1,3	1,1	-1,0	0,9	0,9	2,3	5,6	4,3
A	3,5	2,2	2,8	2,4	2,1	1,8	0,8	1,6	1,4	0,4	2,0	0,8
P	6,8	4,5	5,8	4,4	4,3	1,8	0,1	1,2	2,4	2,6	5,6	3,2
FIN	2,6	3,0	4,5	3,5	3,8	2,8	-0,5	1,7	-1,1	0,2	5,0	1,8
Euroalue	3,5	2,1	2,7	2,9	1,7	1,3	0,3	1,1	1,7	0,8	2,4	1,8
DK	2,9	3,5	4,2	3,6	2,4	1,4	0,4	1,6	0,5	2,1	3,8	2,0
S	4,7	3,9	3,8	3,9	3,1	2,3	-0,6	2,1	1,5	1,6	4,4	1,8
UK	3,5	4,7	5,2	4,3	2,7	1,5	1,4	1,8	0,8	3,1	3,7	2,5
EU	3,5	2,6	3,2	3,3	1,9	1,4	0,5	1,3	1,6	1,3	2,7	2,0

a) Keskimääräinen vuotuinen prosenttimuutos.

* Kevään 2002 talousennusteet.

Lähde: Komissio.

Taulukko B.6**Tuontihinnat EU:n jäsenvaltioissa**

(tavara- ja palvelutuonnin deflaattorin muutos, %, kansallisessa valuutassa)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
B	5,5	-2,3	0,7	11,8	2,6	0,9
D	3,1	-1,7	-1,2	7,7	1,0	0,1
EL	2,8	3,8	1,9	10,5	3,1	1,7
E	3,5	-0,3	0,5	9,8	0,4	0,2
F	1,5	-2,5	-0,6	5,1	0,4	0,6
IRL	0,7	2,5	2,7	7,4	2,7	1,8
I	1,4	-1,3	0,4	12,0	1,6	1,2
L	4,2	1,9	3,7	7,4	-1,1	-0,1
NL	2,2	-1,5	0,6	8,7	0,6	1,3
A	1,8	0,0	0,1	3,1	2,2	1,1
P	2,7	-1,2	-0,6	8,6	2,0	0,9
FIN	0,5	-3,0	-1,9	6,9	-2,2	-0,1
Euroalue	2,6	-1,3	0,0	8,4	1,1	0,7
DK	2,2	-2,5	-0,2	9,9	2,5	0,1
S	0,8	-0,5	1,0	4,6	4,2	1,7
UK	-7,1	-6,2	-2,5	0,6	0,0	1,4
EU	0,9	-2,1	-0,4	7,2	1,1	0,8

* Kevät 2002 talousennusteet.

Lähde: Komissio.

LIITE C: JULKISTA TALOUTTA KOSKEVAT TIEDOT

C.1. Kansantalouden tilinpitojärjestelmän (EKT95) kehitys

Liiallista alijäämää koskevassa menettelyssä samoin kuin lähentymisen arvioinnissa käytettävät julkista taloutta koskevat tiedot perustuvat kansantalouden tilinpitoon. Tätä tarkoitusta varten otettiin käyttöön uusi tilinpitojärjestelmä EKT95³² vuodesta 2000 alkaen. Komission vuoden 2000 lähentymisraportin liitteessä C kuvattiin uuden järjestelmän keskeisiä piirteitä ja tärkeimpiä eroavuuksia aikaisempaan tilinpitojärjestelmään EKT79:ään, jota käytettiin liiallisia alijäämiä koskevassa menettelyssä vuoden 1999 loppuun asti samoin kuin vuoden 1998 lähentymiskehityksen arviointia koskevassa keromuksessa.

Komission vuoden 2000 lähentymisraportin julkaisemisen jälkeen EKT95-järjestelmään on tehty muutamia lisämuutoksia.

Ensiksi marraskuussa 2000 annettiin asetus³³ EKT95:n yhteisten periaatteiden muuttamisesta verojen ja sosiaaliturvamaksujen osalta. Tämän asetuksen tavoitteena on varmistaa vertailukelpoisuus ja avoimuus jäsenvaltioiden välillä siten, että tarkasteltaessa järjestelmään kirjattavien verojen ja sosiaaliturvamaksujen vaikutusta julkiseen nettoluotonantoon/nettoluotonottoon ei oteta lukuun määriä, joita tuskin saadaan perityksi.

Toiseksi joulukuussa 2001 annettiin asetus, jossa muutettiin EKT95:n määritelmää kaikkiin swap-järjestelyihin sekä korkoterminisopimuksiin liittyvistä, sopimuspuolten välisistä korkovirroista. Nämä virrat, jotka katsottiin aikaisemmin koroiksi (muiksi kuin rahoitustaloustoimiksi), katsotaan nyt rahoitustaloustoimiksi, joten niitä ei oteta huomioon laskettaessa julkisen talouden rahoitusasemaa.³⁴ Muutos ei kuitenkaan koske julkisen talouden rahoitusaseman määrittelyä liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn osalta, vaan nämä virrat katsotaan tässä yhteydessä edelleen koroiksi.

EKT95:n uudelleenluokitteluun swap- ja korkoterminijärjestelyjen osalta ei siis koskenut neuvoston asetusta (EY) N:o 3605/93³⁵, jossa määritellään liiallisia

³² EKT95-tilinpitojärjestelmän metodologia ja kansallisen tilinpitojärjestelmän tietojen siirtymisohjelma määritellään Euroopan kansantalouden tilinpito- ja aluetilinpitojärjestelmästä yhteisössä 25 päivänä kesäkuuta 1996 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2223/96 (EYVL L 310, 30.11.1996, s. 1).

³³ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2516/2000, annettu 7 päivänä marraskuuta 2000 (EYVL L 290, 17.11.2000, s. 1–2). Lisäksi on olemassa komission asetus (EY) N:o 995/2001, annettu 22 päivänä toukokuuta 2001, edellä mainitun asetuksen (EY) N:o 2516/2000 täytäntöönpanosta (EYVL L 139, 23.5.2001, s. 3–8).

³⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 2558/2001, annettu 3 päivänä joulukuuta 2001, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2223/96 muuttamisesta swap- ja korkoterminijärjestelyjen alaisten maksujen uudelleenluokitteluksi (EYVL L 344, 28.12.2001, s. 1–4).

³⁵ Neuvoston asetus (EY) N:o 3605/93, annettu 22 päivänä marraskuuta 1993, Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn liiallisia alijäämiä koskevasta menettelystä annetun pöytäkirjan

alijäämiä koskeva menettely, joten helmikuussa 2002 annettiin asetus asetuksen (EY) N:o 3605/93 muuttamisesta tältä osin.³⁶

Tässä arvioinnissa ja julkisen talouden tilaa koskevassa arviossa käytettävä "alijäämän" määritelmä on liiallista alijäämää koskevan menettelyn määritelmän mukainen.

soveltamisesta (EYVL L 332, 31.12.1993, s. 7), sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella (EY) N:o 475/2000 (EYVL L 58, 3.3.2000).

³⁶ Komission asetus (EY) N:o 351/2002, annettu 25 päivänä helmikuuta 2002, neuvoston asetuksen (EY) N:o 3605/93 muuttamisesta EKT-95:een tehtävien viittausten osalta (EYVL L 55, 26.2.2002).

C.2. Julkista taloutta koskevia lisätaulukkoita

Taulukko C.1 Julkisen talouden yli-/alijäämä EU:n jäsenvaltioissa (julkisyhteisöjen nettoluotonanto (+) / -luotonotto (-) , % BKT:stä)						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
B	-2,0	-0,8	-0,6	0,1	0,2	-0,2
D	-2,7	-2,2	-1,6	1,2	-2,7	-2,8
EL	-4,7	-2,4	-1,7	-0,8	0,1	0,3
E	-3,2	-2,6	-1,1	-0,3	0,0	-0,2
F	-3,0	-2,7	-1,6	-1,3	-1,4	-1,9
IRL	1,2	2,3	2,3	4,5	1,7	0,6
I	-2,7	-2,8	-1,8	-0,5	-1,4	-1,3
L	2,8	3,2	3,8	5,8	5,0	2,0
NL	-1,1	-0,8	0,4	2,2	0,2	0,0
A	-2,0	-2,4	-2,2	-1,5	0,1	-0,1
P	-2,6	-2,3	-2,2	-1,5	-2,7	-2,6
FIN	-1,5	1,3	1,9	7,0	4,9	3,3
Euroalue	-2,6	-2,2	-1,3	0,2	-1,3	-1,4
DK	0,4	1,1	3,1	2,5	3,1	2,1
S	-1,6	1,9	1,5	3,7	4,8	1,7
UK	-2,2	0,4	1,1	4,1	0,9	-0,2
EU	-2,5	-1,6	-0,7	1,1	-0,6	-1,1
Huom. Tiedot laskettu liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn mukaisesti. * Kevään 2002 talousennuste. <i>Lähde:</i> Komissio.						

Taulukko C.2**Julkinen velka EU:n jäsenvaltioissa**
(julkisyhteisöjen sulautettu bruttovelka, % BKT:stä)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002*
B	124,7	119,3	115,0	109,3	107,5	104,3
D	61,0	60,9	61,3	60,3	59,8	60,8
EL	108,2	105,0	103,8	102,8	99,7	97,9
E	66,6	64,6	63,1	60,4	57,2	55,5
F	59,3	59,5	58,5	57,4	57,2	57,4
IRL	65,1	55,1	49,6	39,0	36,3	33,6
I	120,2	116,4	114,5	110,6	109,4	107,8
L	6,0	6,3	6,0	5,6	5,5	5,2
NL	69,9	66,8	63,1	56,0	52,9	50,1
A	64,7	63,9	64,9	63,6	61,8	60,2
P	58,9	54,8	54,2	53,4	55,4	56,5
FIN	54,1	48,8	46,8	44,0	43,6	43,1
Euroalue	75,3	73,7	72,6	70,2	69,1	68,6
DK	61,2	56,2	52,7	46,8	44,7	43,2
S	73,1	70,5	65,0	55,3	55,9	52,6
UK	50,8	47,6	45,2	42,4	39,0	37,6
EU	71,0	68,9	67,3	64,2	62,8	61,9

* Kevään 2002 talousennusteet.

Lähde: Komissio.

Taulukko C.3

**EU:n jäsenvaltioiden julkisen talouden yli-/alijäämää koskevat
ennusteet tarkistetuissa vakaus-/lähentymisohjelmissä**
(julkisyhteisöjen nettoluotonanto (+) /-luotonotto (-), % BKT:stä)

	Ohjelma toimitettu komis- sioon (a)	2000 (b)	2001 (b)	2002	2003	2004	2005
B	Jouluk. 01	-0,1	0,0	0,0	0,5	0,6	0,7
D	Jouluk. 01	1,2(-1,3)	2½	-2,0	1,0	-0,0	-0,0
EL	Jouluk. 01	-1,1	0,1	0,8	1,0	1,2	n.a
E	Jouluk. 01	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
F (e)	Jouluk. 01	-1,4	-1,4(-1,5)	-1,4(-1,5)	-1,3/-1,0	-0,5/0,0	0,0/0,3
IRL	Jouluk. 01	4,5	1,4	0,7	-0,5	-0,6	n.a
I	Marrask. 01	-1,5	-1,1	-0,5	0,0	0,0	0,2
L	Marrask. 01	6,2	4,1	2,8	3,1	3,4	n.a
NL	Lokak. 01	2,2(1,5)	1,0	1,0	1,0	1,0	n.a
A	Marrask. 01	-1,1	0,0	0,0	0,0	0,2	0,5
P	Jouluk. 01	-1,5	-2,2	-1,8	-1,0	0,0	0,4
FIN	Marrask. 01	6,9	4,7	2,6	2,1	2,6	n.a
Euroalue		-0,8	-1,1	-0,9	-0,5	0,0	0,1
DK	Tammik. 02	2,5	1,9	1,9	2,1	2,1	2,1
S	Marrask. 01	4,1	4,6	2,1	2,2	2,3	n.a
UK (d)	Jouluk. 01	2,0	-0,2	-1,1	-1,3	-1,1	-1,0(c)
EU		-0,1	-0,8	-0,9	-0,6	-0,1	-0,1

- (a) Ajankohta, jolloin jäsenvaltion hallitus on hyväksynyt tarkistetun vakaus- tai lähentymisohjelman.
- (b) Vuosina 2000 tai 2001 julkisen talouden rahoitusasemaan on vaikuttanut UMTS-toimilupien myynnistä saadut tulot useissa jäsenvaltioissa. Jos ohjelmaan sisältyy tietoja näistä tuloista, taulukossa esitetään kaksi lukua: ensimmäiseen sisältyy UMTS-toimilupien myynnistä saadut tulot, ja toisesta (suluissa esitetystä luvusta) ne on jätetty pois.
- (c) Julkisen talouden alijäämän ennakoidaan olevan 1,0 % suhteessa BKT:hen myös vuonna 2006–07.
- (d) Tilivuodet.
- (e) Vuosina 2003–2005 ensimmäinen luku viittaa hitaan kasvun skenaarioon, toinen nopean kasvun skenaarioon.

Lähde: Tarkistetut vakaus-/lähentymisohjelmat.

LIITE D: VALUUTTAKURSSIKRITEERI

D.1. Perustamissopimuksen määräykset ja ERM II

Valuuttakurssivakauden arvioinnissa merkityksellinen tarkastelujakso tässä kertomuksessa kattaa EMUn kolmannen vaiheen kaksi vuotta. Tämä merkitsee, että valuuttakurssikriteerin soveltamisen täytyy ilmentää tilannetta euroon siirtymisen ja ERM II -mekanismin perustamisen jälkeen. Näin ollen valuuttakurssivakauden arviointi tässä tarkastelussa perustuu perustamissopimuksen määräyksiin sellaisina kuin ne on määritelty asianomaisissa pöytäkirjoissa ja Eurooppa-neuvoston päätöslauselmassa, jolla ERM II perustettiin 1. tammikuuta 1999 alkaen.

Asiaa koskevat perustamissopimuksen määräykset ovat seuraavat:

- *Perustamissopimuksen 121 artiklan 1 kohdan kolmas luetelmakohta*, jossa valuuttakurssikriteeriin viitataan seuraavasti:

"Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssijärjestelmässä määrättyjen tavanomaisten vaihteluvälien noudattaminen ainakin kahden vuoden ajan siten, ettei valuutan ulkoista arvoa ole alennettu suhteessa toisen jäsenvaltion valuuttaan."

- *Pöytäkirjan N:o 21 3 artikla*, jossa todetaan, että

"Tämän sopimuksen 121 artiklan 1 kohdan kolmannessa luetelmakohdassa tarkoitettu Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssijärjestelmään osallistumista koskeva arviointiperuste merkitsee, että jäsenvaltio on noudattanut Euroopan valuuttajärjestelmän valuuttakurssijärjestelmässä määrättyjä tavanomaisia vaihteluvälejä ilman, että sillä on ollut merkittäviä paineita, ainakin kahtena viimeisenä tarkasteluajankohtaa edeltävänä vuotena. Erityisesti jäsenvaltio ei ole omasta aloitteestaan alentanut valuutan kahdenvälistä keskusarvoa suhteessa toisen jäsenvaltion valuuttaan samana aikana."

- *Eurooppa-neuvoston päätöslauselma ERM II:n perustamisesta* (97/C 236/03, 16.6.1997)³⁷, jossa sanotaan, että

"Talous- ja rahaliiton kolmannen vaiheen alkaessa Euroopan valuuttajärjestelmä korvataan tämän päätöslauselman mukaisella valuuttakurssimekanismilla... Valuuttakurssimekanismissa euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden valuutat ja euro kytketään yhteen."

D.2. Valuuttakurssikriteerin soveltaminen

Lähentymiskehityksen arvioinnissa huhtikuulta 2000 valuuttakurssikriteerin arviointi oli jo ulotettava EMUn kolmannen vaiheen 15 ensimmäiseen kuukauteen, jolloin huomio keskittyi ERM II:een. Alkuperäisestä ERMistä poiketen ERM II perustuu

³⁷ EYVL C 236, 2.8.1997, s. 5.

kahdenväliseen valuuttakurssisitoumukseen euron ja muiden osallistuvien valuuttojen välillä. Siinä on sovittu "tavanomaisesta" ± 15 prosentin vaihtelualueesta, mikä periaatteessa vastaa perustamissopimuksessa tarkoitettuja "tavanomaisia vaihteluvälejä". Koska tavanomainen vaihtelualue on ± 15 prosenttia, se tarkoittaa, että valuutta voi vahvistua tai heikentyä 30 prosenttia suhteessa euroon ja samalla pysyä vaihtelualueen sisällä, minkä vuoksi se on erittäin mukautuva esikuva-arvo valuuttakurssivakauden arvioinnille.

ERM II -mekanismiin sisältyy mahdollisuus soveltaa kapeampia vaihteluvälejä taloudellisen lähentymisen edistymisen ilmentämiseksi, mutta niiden käyttöä ei vaadita millään tavoin. Valuuttakurssivakautta voidaan arvioida samalla tavalla $\pm 2,25$ prosentin vaihtelualueen puitteissa keskuspariteetin ympärillä suhteessa euroon. Aiemmissa arvioinneissa (jolloin sovellettiin alkuperäistä ERMiä) käytettyjen lähestymistapojen ja nykyisen lähestymistavan välistä jatkuvuutta parantaa se, että alkuperäisen ERM:n mediaanivaluutta toisen vaiheen viimeisenä päivänä kiinnitettiin peruuttamattomasti euroon kolmannen vaiheen ensimmäisestä päivästä. Euroon perustuva lähestymistapa tarkoittaisi myös sitä, että 4,5 prosentin vahvistuminen tai heikentyminen olisi sallittu, vaikka vaihtelualueen ylittäminen ei taaskaan välttämättä merkitsisi merkittäviä paineita vaan sitä arvioitaisiin viittaamalla samoihin tekijöihin kuin aiemmissa tarkasteluissa.

D.3. Valuuttakurssikriteerin täyttäminen nykyisessä tarkastelussa

Tasavertaisen kohtelun periaate edellyttää, että valuuttakurssikriteeriä sovelletaan tarkasteluajanjaksolla mahdollisimman johdonmukaisesti. Tässä tarkastelussa kriteeriä sovelletaan käyttämällä euroon perustuvaa lähestymistapaa. Jäsenvaltion on täytettävä seuraavat ehdot täyttääkseen valuuttakurssikriteerin:

- Jäsenyys ERM II:ssa on pakollinen arvioinnin ajankohtana.
- Jäsenvaltion odotetaan olleen ERM II:n jäsen vähintään kahden vuoden ajan, mutta valuuttakurssivakaus jäsenyyttä edeltäneellä ajanjaksolla voidaan myös ottaa huomioon.
- Keskuskurssia ei ole muutettu alaspäin ERM II:n puitteissa kaksi vuotta kestäneen tarkastelujakson aikana.
- Valuuttakurssin on täytynyt pysyä $\pm 2,25$ prosentin vaihtelualueella valuutan keskuskurssin ympärillä suhteessa euroon ERM II:ssa. Siinä, missä määrin vaihtelualueen $\pm 2,25$ prosentin rajan rikkominen katsotaan merkittäviksi paineiksi, otetaan kuitenkin huomioon useita merkityksellisiä seikkoja. Ero tehdään 2,25 prosentin ylärajan ylittävien ja 2,25 prosentin alarajan alittavien valuuttakurssiliikkeiden välillä.

LIITE E: PITKIÄ KORKOJA KOSKEVA KRITEERI

Taulukko E.1 Pitkien korkojen kehitys EU:n jäsenvaltioissa (12 kuukauden keskiarvo)				
	1999	2000	2001	Huhtiku u 2002 ^{a)}
B	4,7	5,6	5,1	5,2
D	4,5	5,3	4,8	4,9
EL	6,3	6,1	5,3	5,3
E	4,7	5,5	5,1	5,2
F	<u>4,6</u>	<u>5,4</u>	<u>4,9</u>	<u>5,0</u>
IRL	4,7	5,5	5,0	5,1
I	4,7	5,6	5,2	5,2
L	4,7	5,5	4,9	<u>4,9</u>
NL	4,6	5,4	5,0	5,0
A	<u>4,7</u>	5,6	5,1	5,1
P	4,8	5,6	5,2	5,2
FIN	4,7	5,5	5,0	5,1
<i>Euroalue</i>	<i>4,7</i>	<i>5,4</i>	<i>5,0</i>	<i>5,1</i>
DK	4,9	5,6	<u>5,1</u>	5,1
S	<u>5,0</u>	<u>5,4</u>	5,1	5,3
UK	5,0	<u>5,3</u>	<u>5,0</u>	<u>5,1</u>
<i>EU</i>	<i>4,7</i>	<i>5,4</i>	<i>5,0</i>	<i>5,1</i>
Kolmen hintava- kaudessa parhaiten suoriutu- neen maan ka.	4,8	5,4	5,0	5,0
Viitearvo^{b)}	6,8	7,4	7,0	7,0
a) Keskiarvo toukokuusta 2001 huhtikuuhun 2002. b) Kolmen hintavakaudeltaan parhaiten suoriutuneen jäsenvaltion (alleviivattu) korkojen keskiarvo, johon on lisätty 2 prosenttiyksikköä. <i>Lähde:</i> Komissio.				

Korkokriteeriä sovelletaan tässä raportissa samalta pohjalta kuin vuosien 1998 ja 2000 lähentymiskertomuksissa.

Korkojen lähentymistä koskevan kriteerin operationaalisessa arvioinnissa on käytetty 10 vuoden viitelainojen korkoa; korkoja koskevat yksityiskohdat on esitetty kehikossa. Pitkille koroille lasketaan 12 kuukauden jakson keskiarvo. Viitearvo on laskettu lisäämällä yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä (YKHI) mitattuna (ks. liite B) kolmen hintavakaudessa parhaiten suoriutuneen maan keskimääräisten pitkien korkojen keskiarvoon 2 prosenttiyksikköä.

Taulukossa E.1 on esitetty pitkien korkojen vuotuiset keskiarvot vuosilta 1999–2001 ja huhtikuussa 2002, joka on viimeinen ajankohta, jolta on saatavilla kuukausitietoja. Keskimääräiset pitkät korot 12 kuukauden jaksolla toukokuusta 2001 huhtikuuhun 2002 on esitetty taulukon viimeisessä sarakkeessa. Huhtikuussa 2002 viitearvo oli 7,0 prosenttia ja se on laskettu kolmen hintavakaudeltaan parhaiten suoriutuneen jäsenvaltion (Yhdistyneen kuningaskunnan, Ranskan ja Luxemburgin) keskimääräisten korkojen perusteella.

KEHIKKO: Korkojen lähentymiskriteeriä koskevia tietoja

Perustamissopimuksen 121 artiklan 1 kohdan neljännessä luetelmakohdassa edellytetään, että jäsenvaltioiden nimellisen lähentymisen ja valuuttakurssivakauden kestävyyttä arvioidaan pitkien korkojen avulla. Pöytäkirjan N:o 21 4 artiklassa lisätään: *"Korkokantojen taso lasketaan jäsenvaltioiden pitkän aikavälin obligaatioiden ja vastaavien arvopapereiden perusteella ottaen huomioon kansallisten määrittelyjen erot."*

Pöytäkirjan N:o 21 5 artiklassa edellytetään, että komissio toimittaa tilastotiedot, joita käytetään lähentymiskriteereiden soveltamiseksi. Korkokriteerin osalta Euroopan rahapoliittinen instituutti kuitenkin kehitti kriteerit 10 vuoden viitelainojen tuottosarjojen yhdenmukaistamiseksi Eurostatin puolesta ja aloitti tietojen keruun keskuspankeilta; tehtävä on sittemmin siirtynyt Euroopan keskuspankille. Sarjaan kuuluvat obligaatiot täyttävät seuraavat tunnusmerkit: jäljellä oleva maturiteetti noin 10 vuotta; liikkeeseenlaskija on valtio; riittävä likviditeetti, joka on tärkein valintakriteeri, sillä tämän vaatimuksen perusteella valitaan joko yksittäinen viitelaina tai useamman lainan yksinkertainen keskiarvo; tuotto mukaan lukien verot; kiinteä kuponki.

Tässä tarkastelussa käytetty edustava korko täyttää kaikkien jäsenvaltioiden osalta kaikki ylläolevat piirteet. Tämä varmistaa vertailukelpoisuuden maiden välillä. Joulukuusta 1997 lähtien 11 jäsenvaltiota on käyttänyt yhtä viitelainaa ja neljä jäsenvaltiota (Saksa, Espanja, Portugali ja Ruotsi) useamman joukkolainan keskiarvoa. Kreikan osalta yhdenmukaistettu sarja alkaa vuoden 1997 puolivälissä, sillä 10 vuoden viitelaina on ollut käytössä vasta kesäkuusta 1997.